

“Naif” Sanatta Bir Efsane
A Legend in “Naïve” Art

PIROSMANİ

Resim Sergisi - Art Exhibition

069.52
PIR
2007
PER21

PERA
MÜZESİ

4

PIROSMANI

"Naif" Sanatta Bir Efsane

PIROSMANI

Resim Sergisi

A Legend in "Naive" Art

PIROSMANI

Art Exhibition

Sergi katalogu

Exhibition catalogue

Pera Müzesi yayını 21
Publication of Pera Museum 21

İstanbul, Ağustos 2007
İstanbul, August 2007

ISBN 978 975 9123-38-3

Danışman / Consultant
Samih Rifat

Kuratör / Curator
Irina Arsenishvili

Tasarım / Design
TUT Ajans, www.tutajans.com

Yayına hazırlayan / Editor
R. Barış Kıbris

Çeviri / Translation
Melis Şeyhun

Düzeltilti / Proof reading
Müge Karalom

Renk ayırımı ve baskı / Colour separation and printing

Promat Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
E-5 Karayolu üzeri, Avcılar 34516 İstanbul
www.promat.com.tr

Suna ve İnan Kiraç Vakfı, Pera Müzesi
Meşrutiyet Caddesi No. 65
34443 Tepebaşı - İstanbul
www.peramuzesi.org.tr

Bu katalog 1 Ağustos 2007 tarihinde Suna ve İnan Kiraç Vakfı
Pera Müzesi'nde Gürcistan Ulusal Müzesi Koleksiyonu'ndan eserlerle açılan
"Naif" sanatta bir efsane PIROSMANI" sergisi için hazırlanmıştır.

This catalogue has been prepared for the exhibition, with the works from
the Collection of Georgian National Museum, "A legend in 'naive' art PIROSMANI"
opening on August 1, 2007, at the Suna and İnan Kiraç Foundation Pera Museum.

Suna ve İnan Kiraç Vakfı Pera Müzesi katkılarından dolayı aşağıdaki
kurumlara teşekkür eder.

Suna and İnan Kiraç Foundation Pera Museum would like to thank to the
following institutions for their contributions.

DEİK (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu) Türk-Gürcü İş Konseyi

DEİK (Foreign Economic Relations Board) Turkish-Georgian Business Council

Gürcistan Ankara Büyükelçiliği

Embassy of Georgia in Ankara

Gürcistan İstanbul Başkonsolosluğu

Consulate General of Georgia in Istanbul

Gürcistan Ticaret ve Sanayi Odası

Georgian Chamber of Commerce and Industry

Gürcistan Ulusal Müzesi

Georgian National Museum

069.52
PIR
2007
Suna Sel. T.W.
J. 1007

İstanbul Araştırmaları Enstitüsü
Kütüphanesi

0023496

“NAİF” SANATTA BİR EFSANE
A LEGEND IN “NAÏVE” ART

PİROSMANI

RESİM SERGİSİ
ART EXHIBITION

PERA
MÜZESİ

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

BİR KÖYLÜ RESSAMIN BÜYÜLÜ RESİMLERİ
THE ENCHANTING PAINTINGS OF
A PEASANT ARTIST
SUNA & İNAN KIRAÇ
6

ÖNSÖZ
INTRODUCTION
MIKHEIL SAAKASHVILI
8

ÖNSÖZ
INTRODUCTION
DAVID LORDKIPANIDZE
12

ÖNSÖZ
INTRODUCTION
TUĞRUL ERKİN
16

BİR GÜRCÜ “NAİF”İ NİKO PİROSMANI
A GEORGIAN “NAÏVE” NIKO PIROSMANI
KAYA ÖZSEZGİN
20

NİKO PİROSMANI
NIKO PIROSMANI
IRINA ARSENISHVILI
24

KATALOG
CATALOGUE
38

SERGİLER
EXHIBITIONS
122

BİR KÖYLÜ RESSAMIN BÜYÜLÜ RESİMLERİ

THE ENCHANTING PAINTINGS OF A PEASANT ARTIST

Suna & İnan Kıraç

Kuruluşundan bugüne, değişik dallardan birçok önemli sanatçının yapıtlarını ağırlayan Pera Müzesi, şimdi de kapılarını dünyanın en ilginç yaratıcılarından birine, Gürcü köylü ressam Pirosmani'ye açıyor. 19. yüzyıl ortalarında Gürcistan'ın küçük bir köyünde doğup 1918'de Tiflis'te yoksulluk içinde ölen Pirosmani'nin "safyürekli" (naif) resimleriyle birlikte kapılarımızdan içeriye, yakın komşumuz bir Ülkenin çiçek açmış kırları, köyleri, insanları, hayvanları, bir renk, koku, biçim cümbüşü içinde giriyor.

Yaşadığı sırada yakın çevresi dışında kimselerin tanımadığı, ancak ölümünden sonra, özellikle de Batı sanat çevrelerinde primitiflerin ve naif sanatın önemini anlaşıldığı 20'li, 30'lu yıllarda farkına varılan Pirosmani, o zamandan beri resimlerinin benzersiz içtenliği ve etkileyiciliğiyle dünya sanatseverlerini şaşırtmayı sürdürüyor.

Bu sıradışı sanatçıyı bugün Pera Müzesi salonlarında konuklamanın mutluluğunu yaşarken, başta Gürcistan Ulusal Müzesi, DEİK Türk-Gürcü İş Konseyi ve Gürcistan Konsolosluğu yetkilileri olmak üzere bu serginin gerçekleşmesine katkıda bulunan tüm kişi ve kuruluşlara en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Since its establishment, Pera Museum hosted works by several outstanding artists representing different genres. Now, the museum opens its door for one of the most intriguing creative artists in the world, the Georgian peasant painter Pirosmani. Along with the naïve paintings of Pirosmani, who was born in a small Georgian village in mid-19th century and died in poverty in Tbilisi in 1918, waltz in a joyous feast of color, scent and form through the blossoming meadows, villages, people and animals of a neighboring country.

Recognized only by his immediate circle while he was still alive, Pirosmani was acknowledged in the 1920s and 30s, particularly in the Western art circles in which primitive and naïf artists were starting to be appreciated. Since then, his paintings continue to fascinate art connoisseurs in the world with their unprecedented sincerity and charm.

As we experience the thrill of hosting this extraordinary artist in the halls of Pera Museum, we would also like to extend our heartfelt thanks first and foremost to the Georgian National Museum, DEİK Turkish-Georgian Business Council, the Georgian Consulate and all individuals and institutions who were instrumental in bringing this exhibition to life.

ÖNSÖZ

INTRODUCTION

**Mikheil Saakashvili
Gürcistan Cumhurbaşkanı
President of Georgia**

Gürcistan'da Niko Pirosmani'den daha ünlü bir ressam bulmak güçtür. Pirosmani eşine az rastlanır bir fenomendir; onun yaratma biçimi, doğu ve batı kültürlerinin kesişme noktası olan Tiflis'te oluşmuştur ve bu da büyük bir olasılıkla Pirosmani'nin dünya görüşünü, sanatsal duruşunu ve özgün resim tarzını etkilemiştir.

Pirosmani'nin eserleri sadelik ve içtenlikle bize Gürcü insanının yaşamını ve geleneklerini, coşkusunu ve hüznünü anlatır. Efsaneleşmiş olan trajik yaşamı, Pirosmani adını sanatsal özgünlük ve resimsel maneviyat ile özdeşleştirmiştir.

Benzersiz yeteneği, dünyayı şırsellikle algılayışı ve insanlara duyduğu uçsuz bucaksız sevgisi sayesinde Pirosmani tüm insanlığa hitab eden eserler yaratmıştır. Şimdi, Türk halkının da bu eserlerin tadına varma fırsatı bulmasından mutluluk duymaktayım.

Gürcistan Ulusal Müzesi'nin İstanbul'da düzenlediği ve büyük Gürcü ressamı Niko Pirosmani'nin eserlerinden oluşan bu sergi, doğal olarak Gürcü Mevsimi'nde önemli bir etkinlik olarak yer almaktadır. Gürcistan Hükümeti tarafından hayatı geçirilmiş olan Gürcü Mevsimi, Gürcistan kültürünü halk dansları ve şarkıları, konserler, fuarlar ve sergiler aracılığıyla dünyaya tanıtmayı amaçlamaktadır.

Türkiye Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ve Gürcistan Ticaret ve Endüstri Odası'nın konuyla ilgili girişimlerini ve serginin başarıyla

It is difficult to find a more famous painter in Georgia than Niko Pirosmani. Pirosmani is a rare phenomenon; his creative method was formed in Tbilisi, which is the focal point of intersection between Eastern and Western cultures, and that fact likely had an influence on Pirosmani's worldview, artistic outlook and unique style of painting.

Pirosmani's work tells us about the life and traditions of the Georgian people, about their joys and sorrows in a simple and sincere way. His tragic life, which has become legendary, has made Pirosmani's name synonymous with artistic originality and pictorial spirituality.

Due to his unique talent, poetic perception of the world and enormous love for people, Pirosmani created paintings that belong to all mankind. Now, I am glad that the Turkish people have the opportunity to enjoy them.

The Georgian National Museum's exhibition in Istanbul of the works of the great Georgian painter Niko Pirosmani has naturally become an important event of the Georgian Season. This is a program initiated by the Government of Georgia to promote Georgia's culture across the world through folk dance and song concerts, performances, fairs and exhibitions.

I appreciate the efforts of the Foreign Economic Relations Board of Turkey and the

düzenlenmesindeki katkılarını takdirle karşılıyorum.

Bu serginin Türk ve Gürcü halkınin birbirlerine daha da yakınlaşmasında ve iki ülke arasında geleceğe yönelik işbirliği ve sağlam ortaklıkların gelişmesinde önemli rol oynayacağına yürekten inanıyorum.

Georgian Chamber of Commerce and Industry, as well as their contribution to the successful organizing of this exhibition.

I am absolutely sure that the exhibition will play a significant role in bringing the Turkish and Georgian people closer together, as well as in the development of future cooperation and stronger partnership between our countries.

ÖNSÖZ

INTRODUCTION

**Prof. David Lordkipanidze
Gürcistan Ulusal Müzesi Müdürü
Director General of the Georgian National Museum**

Gürcistan Ulusal Müzesi, aralarında Pirosmani'nin eserlerinin büyük bir kısmının yer aldığı Şalva Amiranaşvili Güzel Sanatlar Müzesi'nin de bulunduğu, ülke çapındaki en önemli 10 müzeyi bir araya toplamıştır.

Gürcistan için benzersiz bir olgudur Pirosmani. Yine de, henüz dünyada hak ettiği ölçüde temsil edilememiştir. Bu usta sanatçının dehası ve sanatsal gerçekliği, sanat eleştirmenlerinden amatör sanatçılara uzanan geniş bir yelpazeye hitap eder. Eserleri pek çok Avrupa başkentini başarıyla turlamışsa da, bu sıradışı sanat daha geniş bir ölçekte, uluslararası platformda sergilenmeyi beklemektedir.

Bu sergi, Gürcistan kültürünü yurtdışında tanıtmak adına tasarlanmış olan "Gürcü Mevsimi" adlı ulusal programın bir uzantısıdır.

Türkiye ve Gürcistan arasında, günümüzde de karşılıklı siyasal ve ekonomik ilişkilerle canlı tutulan, köklü tarihsel bağlar bulunur. Kültür ve kültür mirası konularındaki işbirliğimizin, bu ilişkilerin pekiştirilmesinde önemli bir rol üstlenmeye başladığının da sevinçle altını çizmeliyim.

Bu projenin, Gürcistan Ticaret ve Sanayi Odası ve Türkiye Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) onderliğinde hayata geçirilmiş olmasından mutluluk duyduğumu özellikle belirtmeliyim. Ticari kuruluşların kültüre verdiği değeri vurgulamasının yanı sıra, bu sergi aynı zamanda

Georgian National Museum unites 10 most significant museums of the country. One of them Shalva Amiranashvili Museum of Fine Arts is the house of a larger part of Pirosmani paintings.

Pirosmani is a unique phenomenon for Georgia yet underrepresented to the rest of the world. His genius and artistic authenticity never fail to appeal to the tastes of a wide range of viewers from art critics to amateur lovers of art. His works have already made triumphant tours of European capitals; however this exceptional art still awaits wider international exposure.

This exhibition is a part of the national program Georgian Season designed to promote Georgia's culture abroad.

Turkey and Georgia have deep-rooted historic ties revitalized today in bilateral political and economic relations. I am happy to emphasize that cooperation in culture and cultural heritage has also started to play an important role.

I am particularly pleased that the current project was initiated by the Georgian Chamber of Commerce and Industry and the Foreign Economic Relations Board of Turkey. Apart from showing how businesses can pay attention to culture, this exhibition will also serve as a symbol of centuries-old friendship between

iki ülke arasındaki yüzlerce yıllık dostluğun bir simgesi olacak ve kamusal-özel işbirlikleri adına önemli bir örnek teşkil edecektir.

Pirosmani'nin eserlerinin geniş ilgi uyandıracağını ve ziyaretçileri, özellikle de genç sanatseverleri, Gürcistan ve Gürcü kültürü hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaya teşvik edeceğini umuyoruz.

Pera Müzesi'ndeki Pirosmani sergisi, gelecekte başarıyla hayatı geçirilecek kültür mirası projelerine zemin hazırlamak adına müzelerimiz arasında gerçekleştirilen işbirliğinin başlangıç noktasıdır.

two countries and as a good model for public-private partnership.

We hope that Pirosmani paintings will garner a big public interest as well as encourage visitors, especially the youth, to learn more about Georgia and its culture.

I can see the exhibition of Pirosmani's works at the Pera Museum as a starting point of close collaboration between our two museums to lay the groundwork for the successful implementation of cultural heritage projects in future.

ÖNSÖZ

INTRODUCTION

Tuğrul Erkin

Türk-Gürcü İş Konseyi Başkanı

President of Turkish-Georgian Business Council

Değerli Sanatsever,

Çeşitli medeniyetlerin izler bıraktığı tarihi Tiflis kentini her zaman kendime yakın ve sıcak bulmuş, her gidişimde yeni yönlerini keşfetmeye doyamamışdım.

Tiflis'teki keşiflerimden birisi ressam Niko Pirosmani'nin eserleri oldu. Bir sanatsever olarak Gürcü halkın ulusal özelliklerini, psikolojisini mükemmel şekilde yansitan bu ressamın ülkemde sergileneceği gerektiğini düşündüm.

Geçen yıl Ekim ayında Türk-Gürcü İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyeleri ile Tiflis'e gerçekleştirdiğimiz ve Gürcistan'ın en üst düzeyde yöneticileri ile yaptığımız görüşmeler sırasında bu düşüncemi gerçekleştirmek üzere girişimlerde bulundum.

Görüğümüz tüm Gürcistanlı yetkililer bu girişimi heyecanla karşıladı ve destekledi. Gürcistan Ulusal Müzesi Genel Müdürü Sayın David Lordkipanidze, Niko Pirosmani'nin eserlerinin Türk halkın beğenisine sunulmasından büyük bir mutluluk duyacağını belirtti.

Türkiye'ye dönüşte bu teşvik edici ruh haliyle Pirosmani'nin eserlerinin ruhuna uygun bir sergi salonu bulmak için girişimlerde bulundum. Başından beri sergi yeri olarak Pirosmani'ye hep Beyoğlu'nu yakıştırıyordu. Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi bu sergi için çok uygundu. Sayın Kıraçlar teklifimi büyük

Dear Art Lover,

I often find the historic city of Tbilisi and its rich heritage familiar and welcoming and take great pleasure in exploring its new façades.

One of my discoveries in Tbilisi was the works of Niko Pirosmani. As a lover of art, I felt that the works of this artist, who skillfully reflected the national characteristics and psychology of the Georgian people, should be exhibited in my own country.

Last October, as we, the Board Members of Turkish-Georgian Business Council Executive Committee carried out meetings in Tbilisi with the leading administrator and executives of Georgia, I had the opportunity to initiate a series of endeavors to bring this idea to fruition.

The Georgian officials I met with embraced this initiative with great enthusiasm and support. Georgian National Museum General Director Mr. David Lordkipanidze further stated that they would be thrilled to present the works of Niko Pirosmani to the Turkish public.

Upon my return to Turkey and encouraged by such positive sentiments, I began searching for the right exhibition hall that would fittingly correspond to the spirit of Pirosmani's works. From the start, I had often associated Pirosmani with Beyoğlu for such an exhibition

bir memnuniyetle müspet karşıladılar.

Serginin gerçekleştirilmesi sürecinde Pera Müzesi yöneticileri ile bire bir çalışarak çeşitli teknik ve maddi sorunların üstesinden beraberce geldik.

Ve işte şimdi ben bir hayalini daha gerçekleştiren insanın huzuruyla sizleri Pirosmani'nin eserleriyle baş başa bırakmadan önce bu serginin gerçekleşmesinde emeği geçen, başta Gürcistan Cumhurbaşkanı Ekselansları Mikheil Saakashvili ve ardından Başbakan Sayın Zurab Nogaideli olmak üzere dost Gürcistan'ın konuya ilgili bütün yetkililerine teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca Türk-Gürcü İş Konseyi Eşbaşkanı, değerli dostum Jemal İnaishvili, Gürcistan Ulusal Müzesi Müdürü Sayın David Lordkipanidze, Gürcistan Ankara Büyükelçisi Sayın Grigol Mgaloblishvili, İstanbul Başkonsolosu Sayın Zviad Kvatchantiradze, Türkiye Cumhuriyeti Tiflis Büyükelçisi Sayın Ertan Tezgör, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Sayın M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Suna ve İnan Kıraç Vakfı Başkan Yardımcısı Sayın İnan Kıraç'a, Suna ve İnan Kıraç Vakfı Kültür ve Sanat İşletmesi yönetimine ve çalışanlarına, değerli sponsorlarımıza ve projenin gerçekleşmesi için emek veren DEİK çalışanlarına da şükranlarımları sunuyorum. Bu vesile ile siz değerli

and Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum proved to be the correct match. The esteemed Kıraç family responded positively and with enthusiasm to my offer.

In the process of realizing this exhibition, we collaborated with the administrators of Pera Museum in overcoming the various technical and financial obstacles.

Sustained with the comfort of having realized a dream, before I leave you to explore the works of Priosmani, I would like to extend my heartfelt thanks and appreciation first and foremost to the President of Georgia His Excellency Mr. Mikheil Saakashvili, Prime Minister Mr. Zurab Nogaideli, and all the Georgian administrators who were instrumental in bringing this project to fruition.

Furthermore, I would also like to express my thanks to Turkish-Georgian Business Council Co-President and my dear friend Mr. Jemal İnaishvili, Georgian National Museum General Director Mr. David Lordkipanidze, Georgian Ambassador to Turkey Mr. Grigol Mgaloblishvili, Georgian İstanbul Consul General Mr. Zviad Kvatchantiradze, The Republic of Turkey's Ambassador to Georgia Mr. Ertan Tezgör, TOBB (The Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey) and DEİK (Foreign Economic Relations Board) Chairman Mr. M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Suna and İnan Kıraç

ziyaretçilere de teşekkür etmek isterim.

Bütün sanatseverlerimize, evrensel bir sanatkârin seçkin 35 eserini ilk kez İstanbul'da görme fırsatını kaçırılmamalarını önemle hatırlatırım.

Saygılarımla

Foundation Vice President Mr. İnan Kıraç, Suna and İnan Kıraç Foundation Culture and Arts Enterprises administration and staff, our sponsors, and DEİK employees who contributed to the realization of this project. I would also like to take this opportunity to thank you, as our valuable visitors.

I strongly encourage all art lovers to view the selected 35 works of this universal artist, displayed for the first time in İstanbul.

With Best Regards

**BİR GÜRCÜ “NAİF”İ
NIKO PIROSMANI**

**A GEORGIAN “NAÏVE”
NIKO PIROSMANI**

Kaya Özsezgin

Halk resmi geleneğinin ya da onun çağdaş sanat kavramları içindeki bir uzantısı sayabileceğimiz “naif” ressamlar kuşağının iç içe geçmiş görüntüsü, belki de günümüzde en çok tartışılan, sahtesi ile gerçeği arasındaki ayrimın çoğu zaman görmezden gelindiği bir konudur. Küresel kültür olguları açısından bakıldığında, biraz da yaygın kullanımının yarattığı sorumlara bir çözüm getireceği gereklisiyle, başta Yugoslavya ve Romanya olmak üzere Doğu Avrupa'da bir ara güncelleşen trienallerde bu terimin yerine “insitic sanat” terimi önerilmiştir. Ama doğuştan gelen “nativus” anlamına “naif” kavramı, hiçbir entelektüel akım ve eğilimle bağıntısı bulunmayan bu sanat türünü ifade etmekte yaygın ve etkili bir işlevi yerine getirmiş olmalı ki, sözlüklerdeki yerini koruyageldi bugüne kadar. Bir bakıma, insan varlığıyla yaşıt “tarihsiz” bir geçmişe sahip olsa da Fransa'da 19. yüzyılda Gümrükçü Rousseau'nun adı çevresinde sanat literatürüne geçen naiflik olgusu, hem kendine özgü değerler açısından hem de etrafında giderek genişleyen ilgi ve merak hâlesiyle, özündeki evrenselliği yansıtma gücüne ulaşmış bulunmaktadır.

Bu bağlamda Gürcü asıllı Niko Pirosmani (ya da Niko Pirosmanashvili) de çeşitli ülkelerde isimleri öne çikan dünya naifleri arasında önde sıralarda gelenlerden biridir.

Karadeniz'in doğu kıyısında, Güney

The interconnected disposition of folk art tradition, or the “naïve” artist generation, which can be defined as the extension of the former within the concepts of contemporary art, is perhaps the most controversial subject matter in which the distinction between the genuine and its imitation is often overlooked. With respect to global cultural occurrences, and partially with the justification that it will offer a solution to the complications its wide use has generated, the term “insitic art” was proposed at the trainells, which temporarily became current in Eastern Europe, starting with former Yugoslavia and Romania. Yet the concept of “naïve” which is derived from the Latin word “nativus” meaning born or innate, must have functioned expansively and effectively in expressing an art form that has no connections to any other intellectual movements or trends, for it has managed to maintain its place in the art lexicon until today. Although it has a “dateless” history coetaneous with the existence of humanity, the concept of “naïve” - as introduced to the art literature centered on the name “Le Douanier (the customs officer) Rousseau” in 19th century France- has achieved the power to reflect its innate universality, both in terms of its intrinsic values and with respect to the aura of interest and curiosity expanding around it.

Kafkasya'da yer alan Gürcistan (ya da Gürcüstan) beş milyon nüfuslu küçük bir ülke. Hıristiyanlığı kabul ettikten sonra Bizans ve Pers imparatorlukları arasındaavaşlara neden olan, İstanbul'un fethinden sonra Avrupa ile bağları kopan ve Osmanlı devletiyle İran arasında sıkışıp kalan, 1800'lü yılların başında Rusya tarafından ilhak edilen, zamanla Çarlık Rusyasının bir parçası haline gelen, Sovyet Devrimi'nden sonra bağımsızlığını ilan eden, nihayet 1991'de Sovyetler'in dağılmasından sonra Abhazya ve Güney Osetya bölgeleriyle demokratik bir cumhuriyete dönüşen bu ülkenin adı, güncel gelişmeler arasında pek geçmezken, yaşamını (1862-1918) yoksulluk içinde noktalayan Pirosmani, çağdaş sanat ve Gürcü kültürü söz konusu olduğunda, neredeyse ilk akla gelen isimdir.

Tabela ressamlığı yapmış, demiryollarında kılavuz olarak çalışmıştı Niko. Fakir bir köylü ailesinin çocuğuuydu. Orada burada sabahlıyor, ressam olmaya karar verdiğiinde de resimleriyle geçimini sağlamaya çalışıyordu. Target sanat topluluğunun 1913'te düzenlediği sergideki resimleriyle ilk kez halkın karşısına çıktığında, naif sanata özgü "destansı mükemmellik", o zamana kadar ciddiye alınmayan bu halk ressamina yönelik ilginin de somutlaşmasına yol açtı. Hiçbir meslek eğitimi olmayan, çevresindeki yaşamı ve doğayı içtenlikli bir dille yansıtmaktan

Concordantly, Georgian Niko Pirosmani (or, Niko Pirosmanashvili) is in the front lines among the outstanding global naïve artists from various countries.

Located on the eastern shores of the Black Sea, in southern Caucasia, Georgia is a small country with a population of five million inhabitants. Although the name of this country -which after having embraced Christianity, ignited wars between the Byzantine and Persian Empires, lost touch with Europe after the conquest of İstanbul, and thus became squashed between the Ottoman state and Iran, was annexed to Russia in the early 1800s, eventually becoming a part of the Russian tsardom, declared independence after the Soviet revolution, and finally, in 1991, after the dissolution of the Soviet Union, established a democratic republic with Abkhazia and South Ossetia regions- is not too often mentioned in contemporary trends in art, Pirosmani (1862-1918), whose life ends in poverty, is the first name that comes to mind when one speaks of contemporary art and Georgian culture.

Niko painted signboards and worked as a conductor at the railways. He was the son of a poor villager family. At night, he crashed here and there, and when he decided to become an artist, he tried to make a living from his paintings. When he faced the public for the

başka amaç taşımayan bu ressamin, özellikle Gürcü tiplerini konu aldığı resimleri, yerel yaşamın dışına çıkmadan çalışan başka naiflerin sanatıyla doğal bir iletişim kurabiliyordu. Elizabeth ve Margarita ile olan aşkının mutsuzlukla sonlanmış olması ve babasını küçük yaştı yitirmesinin yarattığı düş kırıklıkları, Pirosmani'nin "aile mutluluğu" kavramını merkeze alan çalışmaları için bir çıkış noktası olabiliyordu. Ülkesinin tarihinden ve kültüründen esinlenerek resimler yapıyordu. Bu resimler arasında 12. yüzyılın ünlü kraliçesi Tamar, eski şair Şota Rustaveli, tarihi bir kahraman olan Giorgi Saakadze, efsanevi Kral II. Erekle yer alıyordu. Resimlerinin birkaç tacir tarafından keşfedilmesi ve resimlerindeki "özgünlük"ün fark edilmesi, genellikle yaşamının son yıllarına rastlıyor. Bu, aynı zamanda Gürcü kültürünün dikkat çekmeye başladığı bir dönemde de örtüşmektedir.

Ne var ki Niko'nun meyhane köşelerinde geçen yoksul yaşamı da sürmekteydi yüzyılın başlarında. Ünlü kişilerin yanı sıra sıradan insanların, şarkıcıların, dansçıların, özellikle de hayvanların resimlerini yapıyordu. Ancak onun çalıştığı meyhane sahipleri, ondan resim yapmak yerine dükkânlarını boyamasını istiyorlardı. O da, karnını doyurabilmek için bu işleri de yapmak zorunda kalıyordu.

Bir gün Zdaneviç, "Zakavkazskaia Reç" gazetesinde Pirosmani'nin resimleri üzerine bir

first time with his paintings at the exhibition organized by the Target art group in 1913, the "legendary perfection" particular to "naïve" art led the interest in this folk artist, who had not been taken seriously until that point, to become concrete. The paintings, particularly the Georgian figures of this artist, who had no vocational training and was merely sustained by the drive to reflect the life and nature around him in a sincere fashion, were able to communicate naturally with the art of other naïve artists whose works remained within the realm of local life. The unhappy endings of his love affairs with Elizabeth and Margarita, as well as the disappointment of having lost his father at an early age, served as a starting point for his works, which centered on the concept of a "happy family." His depictions were inspired by the history and culture of his country. Among these were the famous 12th century Queen Tamar of Georgia, ancient poet Shota Rustaveli, the historical hero Giorgi Saakadze, and the legendary King Erekle II. The discovery of his works by a few art dealers, as well as the recognition of "originality" in his paintings, often coincide with the final years of his life. This also corresponds to the period during which Georgian culture was beginning to draw attention.

Nonetheless, Niko's life of poverty at tavern

yazı yayınladı. Bu yazı, Pirosmani'nin de katıldığı, 1913'teki, bir grup sergiyle aynı döneme denk gelir. Zdaneviç, Niko'nun resimlerini toplayıp pazarlamak amacındadır. Aynı yılın Ocak ayında, Moskova'da yayınlanan "Moskovaskaia Gazeta"da onun resimlerinin de yer aldığı "Mişen" adlı serilden söz ediliyor ve Niko'nun resimleri hakkında övücü sözlere yer veriliyordu.

Artık Pirosmani keşfedilmişti. Ama o zamana kadar Gürcü toplumu, onun hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Sanatçının bu kötü talihini yenen ilk kişi Dito Şevardnadze oldu. 1916'da Gürcistan'a vardığında, Tiflis tren istasyonu yakınındaki resimler dikkatini çekmişti. Gürcü ressamları bir araya toplayacak bir dernek kurmaya karar verdiğiinde, onların arasına Pirosmani'yi de katabil ve ona 10 ruble vererek resim yapmasını isteyecekti. Pirosmani bu parayla resim malzemesi alır. Her şey iyi gitmektedir. Ancak bir elinde palet, öteki elinde bir zürafa resmiyle yaşı bir adam figürü çizerek sanatçıyı alaya alan bir başka Gürcü ressamın karikatürü ve Niko'yu küçümseyen bir yazınınlanması üzerine, dernekle ilişkisini keser; böylece öteki Gürcü ressamlarla arasındaki bağ kopar. Pirosmani yeniden dükkânlara döner. Birinci Dünya Savaşı başlamış, koşullar daha da kötüye gitmiştir. Komşuları onu karanlık ve rutubetli bir bodrum katında bularak hastaneye götürürler. Ama artık çok geçtir.

corners still prevailed at the turn of the century. Aside from famous characters, he was also painting ordinary people, singers, dancers, and particularly animals. Yet, the owners of the taverns where he worked wanted him to paint the walls rather than create art. To feed himself, he was obliged to do such menial tasks as well.

One day, Zhdanovich published an article in "Zakavkazskaia Rech" newspaper on the paintings of Pirosmani. This piece happened to overlap with the group exhibition of 1913 that Niko had participated in. Zhdanovich's intention was to collect and market Niko's paintings. In the January of the same year, the "Moskovaskaia Gazeta of Moscow" ran a news piece on the "Mishen" (Target) exhibition that Pirosmani was a part of and sang praises to Niko's works.

Pirosmani was finally discovered. Yet still, the Georgian society knew nothing about him. The first person to alter his misfortune was Dito Shevardnadze. When he arrived in Georgia in 1916, he noticed some paintings near the Tiflis train station. Upon his decision to form an association to unite Georgian paintings, he included Pirosmani among them and, after giving him 10 rubles, he asked Niko to paint. Pirosmani purchased supplies with this money. Everything was going well. Yet, following the

Naif sanat konusunda, özellikle son yıllarda bu alanda çalışan ressamların örgütlü çaba gösterdikleri bir dönemde, İstanbul'da Pera Müzesi'nin bir Pirosmani sergisine ev sahipliği yapması oldukça anlamlıdır. Bu sergi, Türkiye Gürcülerinin buluştuğu geçen yılki toplantının arkasından gelerek iki ülke arasındaki ilişkilerin canlandığı bir döneme rastlamaktadır. Türkiye'deki naif ressamlar, belki de Pirosmani'yi en iyi anlayacak sanatçılar olacaktır. Çünkü naifliğin Asya kültürüne özgü kökensel değerlerini, Pirosmani gibi onlar da paylaşacak ve Pirosmani'nin sanatında, kendi insan kimliklerinin bir uzantısını görmekten mutlu olacaklardır.

Naif resmin, Rousseau'dan sonra ikinci ünlü "baba"sını ağırlamış oluyoruz böylece.

publication of an article deprecating Niko, as well as a derisive caricature drawn by another Georgian artist, which depicted him as an old man with a palette in one hand and the picture of a giraffe in the other, Pirosmani severed all ties with the association; his connection to other Georgian artists was thus cut off. Pirosmani once again returned to the shops. World War I was well under way and the conditions had worsened. His neighbors found him in a dark and damp basement and rushed him to the hospital. However, it was already too late.

In a period during which contemporary artists of this genre show a collective effort for "naïve" art, it is rather meaningful for İstanbul Pera Museum to host a Pirosmani exhibition. This exhibition is consequent to last year's assembly of the Georgians of Turkey and coincides with revival of the relations between the two countries. The naïve artists in Turkey will perhaps be the ones to appreciate Pirosmani best. For, much like Pirosmani, they will share the original values of the naïveté inherent in Asian culture and enjoy seeing a reflection of their identities in the art of Pirosmani.

We are, in this sense, welcoming the second famous "father" of naïve art after Rousseau.

NİKO PİROSMANI

NIKO PIROSMANI

“Tanımlanamayan bir Mısır freski, bir Afrika putu ya da bir Girit vazosu: Pirosmani’nin işleri bunların arasında sayılmalı. Onu gerçekten algılayabilmenin tek yolu bu... Bir Pirosmani görünce, insan Gürcistan'a inanç duymaya başlar.”

“A nameless Egyptian fresco, an African idol or a vase from Crete: we should behold Pirosmani's art among them. Only this way it is possible to conceive it genuinely ...
...You see Pirosmani - you believe in Georgia”.

Grigol Robakidze

Irina Arsenishvili

Niko Pirosmanashvili'nin (Pirosmani) sanatı, Gürcistan kültür mirasının en usta işi ve dikkate değer bölgülerinden biridir. Niko Pirosmani insanoğlunu, doğayı, hayvanları ve gerçek nesneleri kuşatan çeşitliliğiyle, evrenin sentezine ve bütünlüğüne uzanan eşi görülmeyecek bir algıya sahiptir. Onun için yaşam ve sanat, sanat ve insan ayrılmaz bir bütününe parçalarıdır. Pirosmani'nin zihni mitoloji tarafından ele geçirilmiştir. Onun mitolojik dünyayı kavrayışı, naif, apaçık ve anlaşılabilir niteliktedir.

Pirosmani'nin sanat dünyası hayali ya da fantastik değil, aksine yazgıları içtenlikle ve duygusalıyla deneyimlenmiş, yaşayan, gerçek canlılardan oluşan, kendi de yaşayan bir gerçekliktir. Empirik olaylar zincirinden ve gündelik yaşamdan ayrık kendi bireysel boyutları ve iç uyumu vardır.

Pirosmani'nin resimlerinde her şey duyusal, elle tutulur ve görsel açdan ikna edicidir. Gerçek ve nesneler yeni bir yaşam edinirler; sıradışı bir dünya mükemmelliği, sentezi ve tınsellik düşüncesine bağlıdırular, bu da evrenin sezgisel algılanmasını içinde barındırır. Bu tür bir "mitolojik soyutlama", gerçeğe ve nesnelere olağanüstü ve benzersiz bir nitelik kazandırır. Pirosmani'nin düşlediği insanlar, hayvanlar ve nesneler, sanatsal algı ve aktarım tarzlarıyla, yaşayan dünyada varolurlar. Pirosmani'nin sanatının esin kaynağı, eski Tiflis'in yerlileri,

Niko Pirosmanashvili's (Pirosmani) art is one of the most ingenious and significant parts of Georgian cultural heritage. Niko Pirosmani is endowed with a unique perception of the imagery, wholeness and synthesis of the world, encompassing the diversity of human beings, nature, animals and real objects. For him, life and art, art and human are inseparable; his mentality is captured by mythology. Pirosmani's apprehension of the mythological world is naïve, straightforward and understandable.

Pirosmani's artistic world is not imaginary or fantastic but is a live reality consisting of living beings whose fates have been intimately and emotionally experienced. It stands apart from the empirical course of events and daily life, which has its individual dimensions and inner conformity.

In Pirosmani's paintings, everything is sensual, tangible and visually compelling. Reality and objects acquire a new sense of life; they are subject to an exceptional idea of world perfection, synthesis and spirituality, which in turn implies the intuitive perception of the universe. This kind of "mythological abstraction" imparts them with an extraordinary, unique character. Humans, animals and objects imagined by Pirosmani exist in the animated world, which constitutes the modus of their artistic perception and conveyance. The objects

yetiştiği köyün doğası, insanların yaşamları, tarihi kişilikler ve hayvanlar âlemdir.

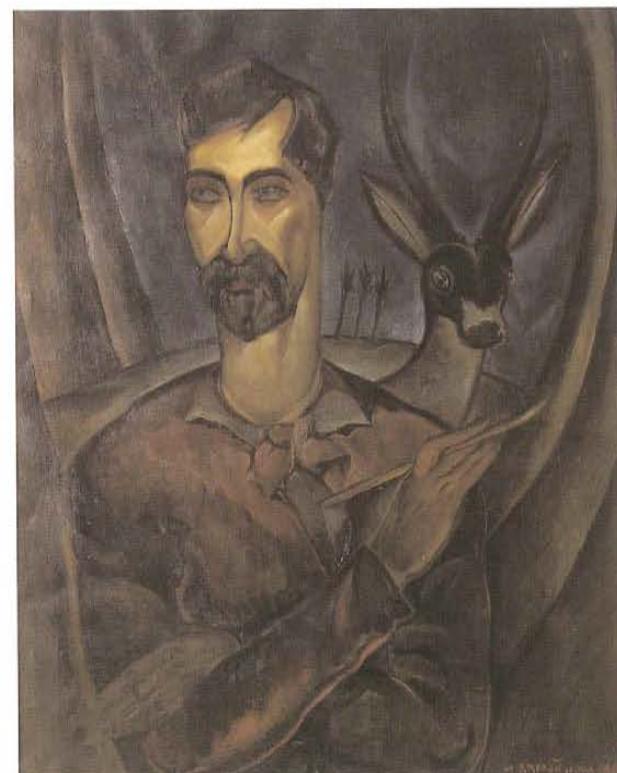
Niko Pirosmanashvili (1862-1918) Gürcistan'ın Kaheti bölgesindeki Mirzaani köyünde, bir köylü ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Neredeyse tamamını Tiflis'te geçirdiği yaşamı boyunca hiç sanat eğitimi almadı. Sanat, varoluşunun temel amaciydı; hayatını sanatına adamıştı.

Geçinebilmek için zaman zaman Tiflis'te, "dukhan" adlı verilen Gürcü meyhanelerinde ya da tren istasyonunda çalıştı. Ticarete soyunduysa da başarılı olamadı. Sanatçının hayatı zor ve trajiktir. Ekmek, şarap ve boya karşılığında "dukhan", bar ve atölye sahiplerine tabela ve resim yaparak geçinmeye çabaladı. Evsiz ve yalnızdı. Parası yettiğinde, bir bodrum katında ya da merdiven altında ufak bir oda kiralardı. Çokunlukla, çalıştığı yerlerde gecelerdi. Pek az ve dağınık olan anlatımlara bakılırsa, Pirosmani'nin derin bir maneviyatı ve özgün bir kişiliği vardı. Dünyasındaki insanlardan farklı bir yerde durduğunu ve yaratıcı kimliğinden kaynaklanan eşsiz bir kendine güven duygusu taşıdığını bilincindeydi. Kendini sanatçı olarak görüyor, "Avrupai" giyimiyle de farklılık yaratıyordu. Takım elbise ya da ceket giyer, yumuşak keçeden geniş kenarlı şapka takardı.

Pirosmani'nin sanatı, Gürcü, Rus ve Avrupa avangardının aktif temsilcilerinden biri olan şair İlya Zdaneviç (İlyazd), onun ressam kardeşi Kiril

Niko Pirosmani'nin kızkardeşi için Mirzaani köyünde yaptığı ev
House that Niko Pirosmani built for his sister
in the village of Mirzaani

Lado Gudashvili, "Pirosmani'nin Portresi", 1928, tuval
üzerine yağlıboya, 90,5 x 72 cm. (Lado Gudashvili,
20. yüzyılın önde gelen Gürcü ressamlarındandır)
Lado Gudashvili, "Portrait of Pirosmani". 1928 Oil on
canvas. 90.5 x 72 cm. (Lado Gudashvili, famous
Georgian painter of the 20th century)

Zdaneviç ve sanatçı Michael Le Dantiu tarafından 1912 yılında keşfedildi. İlya Zdaneviç, 1913 yılında Moskova'da gerçekleştirilen avangard "Mişen" (Hedef) sergisinde Pirosmani'nin işlerini ilk kez sanat çevrelerinin beğenisine sundu ve o günden sonra da sanatçayı farklı yayınlarda tanıtmayı sürdürdü. 1916 yılında kendi atölyesinde Pirosmani için bir sergi düzenledi. Pirosmani'ye duyulan ilgi giderek artmaya başladı. Yine 1916 yılında, sanatçı, "Gürcü Sanatçılar Derneği"nin toplantısına davet edildi. Pirosmani'nin fotoğrafı ve bir tablosunun röprodüksiyonu "Tsnobis Purtseli" (Haberci) gazetesinde yayınlandı; Pirsomani, Gürcü sanatçılar ve halk tarafından kabul gördü. Kısa bir süre sonra, hâlâ nedeni bilinmeyen bir sebepten ötürü, aynı gazete, sanatçının tuhaf bir karikatürüne yayınladı. Bu, onun yaşamı üzerinde ölümcül bir etki yarattı; Pirosmani'nin ruh ve beden sağlığı kötüleşti. Eserlerini beğenileyen bir grup hayranı, zaman zaman sanatçayı ziyaret ederek yardım etmeye çalıştı. 1916 yılında, genç sanatçılar Lado Gudiaşvili, Davit Kakabadze ve Mikhail Çiaureli (sonradan film yönetmeni olacaktı) Pirosmani'yi görmeye gitti. 1917'de, onu en son gören Lado Gudiaşvili oldu. Pirosmani 1918'de, pek tanınmadan ve yalnız, göçüp gitti. Mezarının yeri bile bilinmemektedir. Sıklıkla rastlandığı üzere, ölümünden sonra sanatçının eserleri toplandı, satıldı, yaşamına dair araştırmalar yapıldı, sanatçı

of Pirosmani's artistic inspiration are the local people of old Tbilisi, the nature of his native village, people's lives, historical characters and the animal world.

Niko Pirosmanashvili (1862-1918) was born to a peasant family in one of the regions of Georgia – Kakheti, in the village of Mirzaani. During his life, most of which he spent in Tbilisi, he never received any professional education. Art was the goal of his whole being, his life's vocation. For mere subsistence, he occasionally worked in Tbilisi "dukhans" (tavern), or at the rail station. He did attempt to set up a business, but to no avail. The artist's life was hard and tragic. He often made his living by drawing signboards and paintings for dukhan, pub and workshop owners in exchange for bread, wine and paint. The artist was homeless and lonely. Whenever he could afford it, he would rent a small room in the basement or under the staircase. He would often spend the night where he worked. Scarce and randomly told stories portray the image of a man with deep spirituality and original mentality. He was aware that he stood out from the people of his world and that he possessed the unique self-assertion of a creator. He did consider himself an artist and his looks differed as well: he dressed in a "European" style, he wore suits or sometimes jackets and a wide-brimmed, soft felt hat.

hakkındaki yazılar gazete sayfalarını doldurmaya başladı. Pirosmani adı ve eserleri dünyaca tanınır ve kabul görür oldu.

Pirosmani'nin sanatının keşfi, o yıllarda sanatın evrensel gelişiminde izlenen zorlukların su yüzüne çıkmasıyla aynı tarihli döneme rastladı. Profesyonel sanat geleneklerinden bağımsız olan eserleri, dönemin akımlarına ve estetik zevkine karşılık verdi.

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında Fransa'da, kendi kendini yetiştirmiş, "primitif" bir sanatçı olan Henri Rousseau'nun özgün sanatı yükselmeye başlamıştı. "Akademik Sanat"a karşı eğilimde olan avangard sanatçılar (M. De Vlaminck, H. Matisse, G. Braque, P. Picasso ve diğerleri), Henri Rousseau'nun sanatını, uzak bir geçmişle gelecek arasında kurulacak bir köprü olarak nitelendirdiler. 20. yüzyılın ilk on yılında naif sanat Rus ve Gürcü kültürlerinde moda oldu. Gerçekte de Pirosmani, Rus neo-primitifleri (M. Larionov, N. Gonçarova, A. Şevçenko, M. Le Dantiu, V. Çekrigin ve diğerleri) için "mucizevi bir keşif"ti; sanatçının eserleri primitif sanatın gelişmiş sanatsal dışavurumuna bir örnekti.

Gürcistan'ın tarihinde bu dönem, ülkenin geçmişine duyulan güçlü merakın bir uzantısıydı; çağdaş sanatın yaratılması için ulusal kültürü ve sanatsal gelenekleri canlandırma çabası ve bunların Avrupa kültür ve sanatına yaklaştırılması

Pirosmani, as an artist, was first discovered in 1912 by Ilya Zdanevich (Ilyazd), a poet and an active representative of Georgian, Russian and European avant-garde, his brother artist Kiril Zdanevich, and the artist Michael Le Dantiu. At the avant-garde exhibition "Mishen" (Target) held in Moscow in 1913, Ilya Zdanevich presented Pirosmani's works to the public for the first time and began promoting the artist through different publications thereafter. He also arranged an exhibition for Pirosmani in his art studio in 1916. Interest towards Pirosmani grew considerably. He was invited to the meeting of "Georgian Artists' Society" in 1916. Pirosmani's photo and a reproduction of his painting were published in the newspaper "Tsnobis Purtseli" ("Messenger"). Pirosmani was being recognized by Georgian artists and the broad public. Shortly after, for some curious reason that still remains unsolved, the same newspaper published the artist's caricature. This had a fatal impact on the artist's life – Pirosmani's inner and physical state worsened. From time to time, the admirers of his art paid him visits to offer help. In 1916, young artists Lado Gudiashvili, Davit Kakabadze, Mikhail Chiaureli (the future film director) visited him. He was last seen by Lado Gudiashvili in 1917. Pirosmani passed away in loneliness and obscurity in 1918. Even the location of his grave remains unknown. As it usually is the case, after

Pablo Picasso - "Pirosmani'nin Portresi", 1972, Zdaneviç'in "Pirosmanashvili 1914" başlıklı kitabı için resim, Paris, 1972, kuru uç gravür, 17 x 11 cm.
 Niko Pirosmani'nin eserlerinden oluşan ilk kişisel sergi, 1969 yılında Paris'te açıldı. Sanatçıya duyulan büyük ilgi sonucunda İlya Zdaneviç (İlyazd), "Vostok" gazetesinde Pirosmani hakkında yayınladığı makaleyi temel alarak, Pirosmani üzerine bir kitap yazmak üzere harekete geçti. Zdaneviç'in isteği üzerine, Pablo Picasso bu kitap için Pirosmani'nin portresini çizdi. Kitap, 13 Aralık 1972'de Zdaneviç'in telifi ve imzasıyla L'Atelier Lacourière-Frélaut tarafından basıldı. Kitabın 78 kopyasından 41'i Gürcistan Ulusal Müzesi'nde korunmakta ve Picasso'nun Pirosmani portresi üzerine kurşunkalemle atılmış imzasını içermektedir.

Pablo Picasso - "Portrait of Pirosmani", 1972, illustration for Zdanevich's book, "Pirosmanashvili 1914". Paris, 1972, drypoint etching, 17 x 11 cm.
 The first personal exhibition of Niko Pirosmani's works was held in Paris in 1969. The huge interest towards the artist evoked Ilya Zdanevich's (Ilyazd) desire to produce a book in 1914 based on his article about Pirosmani, which he published in the newspaper "Vostok". At Zdanevich's request, Pablo Picasso drew Pirosmani's portrait for the book. The book was published in the L'Atelier Lacourière-Frélaut on December 13, 1972 with Zdanevich's copyright and signature. Out of 78 editions, 41 are kept in the National Museum of Georgia with Pirosmani's portrait signed in pencil by Picasso.

his death, the artist's works were collected and bought, references about his life were sought, and publications started to flood the newspapers. Pirosmani's name and his works were famed and appreciated worldwide.

The discovery of Pirosmani's art arrived at a very opportune moment with respect to problems in the universal development of art in those years. As independent from professional art traditions, his works responded to the trends and aesthetic taste of the epoch.

At the turn of the 20th century, the original art of Henri Rousseau -a self-trained "primitive" artist- was beginning to emerge in France. Avant garde artists, who were antagonistically disposed towards "Academic Art" (M. De Vlaminck, H. Matisse, G. Braque, P. Picasso and others), viewed Henri Rousseau's art as a bridge across the distant past and present. In the first decade of the 20th century, naïve art became a trend in Russian and Georgian culture. Pirosmani was indeed "a miraculous discovery" for Russian neoprimitivists (M. Larionov, N. Goncharova, A. Shevchenko, M. Le Dantiu, V. Chekrigin and others). For them, the artist's paintings served an example of a highly artistic expression of the concept of primitive art.

In the history of Georgia, this period is marked by a particularly keen interest towards

icin çok büyük bir istek vardı. Gürcü yazarlar, şairler ve sanatçılar için Pirosmani'nin resimleri, bu çekici sentezin sanatsal anlamda hayatı geçirilmesiydi.

Gürcü kültür ve sanat fenomeni, ülkenin coğrafi konumuyla açıklanabilir. Doğu ile Batı arasında uzanan önemli bir ticaret yolunun kavşağında ve medeni dünyanın kalbinde Hıristiyan bir ülke olarak yer almanın yanı sıra Gürcistan, komşu Doğu kültürüyle ortak özellikler de taşımaktadır. Ayrıca ülke, Akdeniz dünyası, Bizans ve daha sonraları Avrupa ile de yakın ilişkide olmuştur.

Pirosmani döneminde, Tiflis'te, eski şehrin egzotik Kafkas yaşam biçimini, doğulu gelenekler ve Avrupa kültür ve sanatının güçlü etkisi yan yanaydı. "Tiflis (...) bir anlamda çift-yüzlu İanus gibidir; bir yüzü Asya'ya, diğer yüzü ise Avrupa'ya bakar" demişti adı bilinmeyen bir yazar.

Pirosmani'nin sanatındaki yaratılış sorunsalı daha geniş bir perspektife konumlandırılmıştır: Ortaçağ'ın sonuna doğru Gürcü kilisesi resim ve heykeliyle, anıt mezar rölyeflerinde "Tiflis ekolu" olarak adlandırılan biçim arasındaki ilişkidir bu. Gürcü kültür ve sanatının kökleriyle organik bağı olan Pirosmani, ülkesinin "kültür hafızasının" yaşayan bir temsilcisiydi. Kentin çağdaş sosyal yaşamından görsel izlenimler ve eski Tiflis'in gündelğini ve çehresini betimleyen fotoğraflar örnekleri, sanatçı için büyük önem taşımıştır.

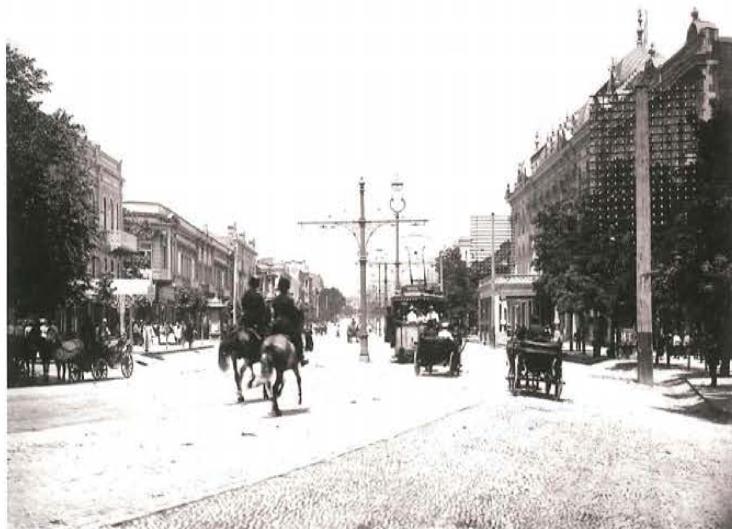
Hali atölyesi. 19. yüzyılın ikinci yarısı. Gürcistan Ulusal Müzesi, D. Ermakov fotoğraf arşivi.
Carpet workshop. Second half of 19th century.
Georgian National Museum, D. Ermakov's photo archive.

the past of the country; there was a great desire to create modern art based on the attempt to revive national cultural and artistic traditions, their rapprochement with European culture and art. For Georgian writers, poets and artists Pirosmani's paintings were a sophisticated, artistic embodiment of this desirable synthesis.

The phenomenon of Georgian culture and art can be explained by the geographical juxtaposition of the country. Located at the crossroads of a large trade route between the East and the West, this Christian country in the heart of the civilized world has traditionally had

Sanatsal gelenekler ve çevre, yaratıcı süreçteki gelişimin ayrılmaz ve gerçek unsurları olmakla beraber, Pirosmani'nin sanatsal yöntemi ve sanat tekniği, gerçek dünyayı kendine özgü mitolojik bir algılamayla biçimlendirmiştir.

Pirosmani'nin resimlerindeki mekân yorumunun belirticiliği, onun görme biçimyle açıklanabilir ve bu sanatsal imgenin tuhaf özellikleriyle yakından bağlantılıdır. Avrupa sanatında mekân kurgusunun öncelik taşıdığı (örneğin Giotto'da) gözlemlenirken, Pirosmani nesneyi ya da bedeni boşluğa yerleştirir. Eski dünyada, antik çağda ya da "Üçüncü kültürün sanatında" olduğu gibi, Pirosmani de varlığın

Golovin Bulvarı. 19. yüzyılın ikinci yarısı.
Gürcistan Ulusal Müzesi, D. Ermakov fotoğraf
arkivi.

Golovin Avenue. Second half of the 19th century.
Georgian National Museum, D. Ermakov's
photo archive.

common denominators with its neighboring oriental culture. At the same time, it had close contacts with Mediterranean world, Byzantium, and later with Europe.

Caucasian exotic life of old city, oriental tradition and a strong influence of European culture and art co-existed in Tbilisi during Pirosmani's time. "Tiflis ... in a sense is a double-faced Janus whose one face looks at Asia and the other at Europe" – once said an anonymous author.

The concept of genesis in Pirosmani's art has been put in a broader perspective: the link with the late Medieval Georgian church painting and sculpture, with the so called "Tiflis school" of portrayal art, and with monuments of memorial character – grave reliefs. Pirosmani, organically connected to the roots of Georgian culture and art, was a live bearer of the "cultural memory" of his country. Visual impressions from contemporary social life of the city, as well as specimens of photography featuring routine life and the visage of old Tbilisi were all crucially important to him.

Artistic traditions and the environment are indispensable and realistic factors for the development of creative work, yet in Pirosmani's case, the artistic method and system of fine art technique was conditioned by his distinctive mythological perception of the real world.

nesnelliğine inanmıştır. Sanatında mekân, uygulama niteliğindedir. Bu, mekânın değil, nesnenin perspektifidir.

Mekâna bu kararlılıkla yaklaşmak, bilincaltındaki yaratıcı sezginin, tekil sanatsal düşüncenin ürünüdür, ki bu da Pirosmanashvili'nin dünyayı mitolojik olarak kavrayışının sonucudur.

Pirosmani'nin "Keipebi" ("Şenlikler") adlı yapıtında figürlerin vurgulanmış önden gösterimi ve temsili, kutsal sayılabilen nitelikleri, dar zaman kavramının ötesinde yer alır ve ilk örnek olma niteliğinin yaratılmasına yarar. Çok figürlü eserlerinde Pirosmani'nin sanatsal düşünüşü ve üslubu, kimi zaman birbirinden bağımsız olan sahneleri tek bir bütüne dönüştürür. Pirosmani'nin sanat dünyasında, tek figür ya da figür grupları ve betimleme güdüsü kendi başlarına yeterlidir. Birlikte çeşitliliği oluştururlar. Pirosmanashvili'nin resmi, evrenin bir parçası olmakla birlikte bağımsız ve bütünsel bir sanat niteliği taşır.

Özlu kompozisyon ve gerçek anıtsallık düşüncesi, sanatçının asla peşini bırakmaz ve resminde neyi kullanması, neyi gözardı etmesi gerektiğini belirler. Anıtsal düşünce, Pirosmani'nin özelliğidir.

Eserleri, onun ustalığını ortaya koyar.Çoğu, kendi teknik alamet-i farikası olan siyah müşamba üzerine yapılmıştır. Pirosmani'nin eserlerini çok kısa bir sürede ortaya çıkardığı

The specificity of space interpretation in Pirosmani's paintings can be explained by his outlook and is directly connected with peculiar features of the artistic image. While we can observe space planning in European art (e.g. Giotto), Pirosmani sets the object or the body in space. In the same manner of the old world, antique epoch and the so-called third culture art, he believes in the objectivity of a thing. In his art, the space is of applied character. This is the perspective of the object and not that of the space.

Such a resolution of space belongs to the sphere of unconscious creative intuition and individual artistic thinking, which was the result of Pirosmanashvili's mythological cognition of the world.

In Pirosmani's "Keipebi" ("The Feasts") the emphasized frontal deployment of figures and their representational, sacral character exist beyond the time-implying insularity and serve for the creation of an archetypal character. In "multi figured" paintings, Pirosmani's artistic mentality and style turns many scenes -sometimes independent from one another- into a single whole. In Pirosmani's artistic world, the individual figure or groups of figures and depictive motives are self-sufficient. Together they constitute its diversity. Pirosmanashvili's painting is a part of the universe, yet it is of an

Hamallar. 19. yüzyılın ikinci yarısı. Gürcistan Ulusal Müzesi, D. Ermakov fotoğraf arşivi.
Porters. Second half of the 19th century.
Georgian National Museum, D. Ermakov's photo archive.

bilinmektedir; bir tablo birkaç saatini ya da gününü alır. Çok hızlı ve spontane çalışır. Fırçasını mükemmel bir beceriyle kullanır. Biçimdeki dinamizm, mekândaki hareketle değil, resim yapma biçimi, biçimin dinamikleri ve kısa, kesik fırça darbeleriyle gerçekleşmektedir.

independent and complete artistic character.

Laconic composition and the sense of genuine monumentality never leave the artist and dictate what to feature in the painting and what to ignore. Monumental thinking is characteristic of Pirosmani.

The paintings speak for the great mastery of the artist. Most of them are performed on black oil-cloth which was Pirosmani's own technological expertise. It is known that Pirosmani created his works in a short time; it only took him several hours or days to paint. He wrote rapidly and spontaneously. He consummately manipulated with the brush. The dynamism of form was achieved not by moving in space, but by the manner of painting, dynamics of form, sketchy moves. In Pirosmani's works, the manner of painting and the character of the form in all cases serve the conveyance of constant, natural features with respect to the real world.

A certain clue to unveiling Pirosmani's artistic conception is the inscriptions and names on the paintings, the meaningful connotation of which defines the artistic order of the painting. In each specific case, the common compositional structure, time, space interpretation, rhythm, manner of conveying the form and color expression directly respond to the defining role of the artistic image.

Pirosmani'nin eserlerinde, resim yapma şekli ve biçimin niteliği, gerçek dünyaya sadık, doğal çizgiler aktarılmasını sağlar.

Pirosmani'nin sanat anlayışının peçesini aralayan önemli bir ipucu, resimlere kattığı yazılar ve adlardır, bunlar resmin sanatsal düzenini tanımlayan anlamlı çağrınlardır. Her birinde ortak kompozisyon yapısı, zaman ve mekân yorumu, ritim, renkle anlatım tarzı, sanatsal imgenin tanımlayıcı rolüne karşılık gelir.

"White Dukhan" (Beyaz Meyhane) adlı tablosunda içerik, şenlik coşkusu ile ilintilidir. Bu bir anlamda, aşırı duygulara yeterli çözümün bulunmasıdır: hareket, yatay format, biçimin "tamamlanmamışlığı" ve özgür, grotesk deformasyon...

"Uçan Balonlu Kız" tablosunda, figür temsilsel bir tutumla, imgenin genel karakterini ortaya çıkaracak şekilde konumlandırılmıştır. Eserin resimsel icrası, özellikle de detaylar, bir hafiflik ve hareket duygusu vermektedir.

Sanatçının imgelemindeki "Aktris Margarita" bir sahne imgesidir. Elinde bir demet çiçek olan kadın figürünün statik ve temsili duruşu, onu profesyonel alanında göstermektedir. Fondaki doğa, çiçekler, kuşlar ve resmin özgür, duygusal icrası ise, aktris Margarita'nın güzel ruhsal dünyası için bir metafordur.

Pirosmani'nin sanatı, yaşamının ve gerçeğinin ayrılmaz birer parçası olan insanlarla

Eski Tiflis'te Sel Baskını. 19. yüzyılın ikinci yarısı. Gürcistan Ulusal Müzesi, D. Ermakov fotoğraf arşivi.

Flood in Old Tbilisi. Second half of the 19th century. Georgian National Museum, D. Ermakov's photo archive.

In "White Dukhan" (White Tavern), the content is connected with the emotional excitement of festivity, excessive feelings that find adequate formal resolution: dynamics of movement, horizontal format, the "sketchy character" of the form, free, grotesque deformation.

In "A Girl with Air Balloon" the figure -set in a representational manner- features the general character of the image. The pictorial performance of the painting, especially of details, creates the feeling of lightness and motion.

In the artist's imagination, "Actress

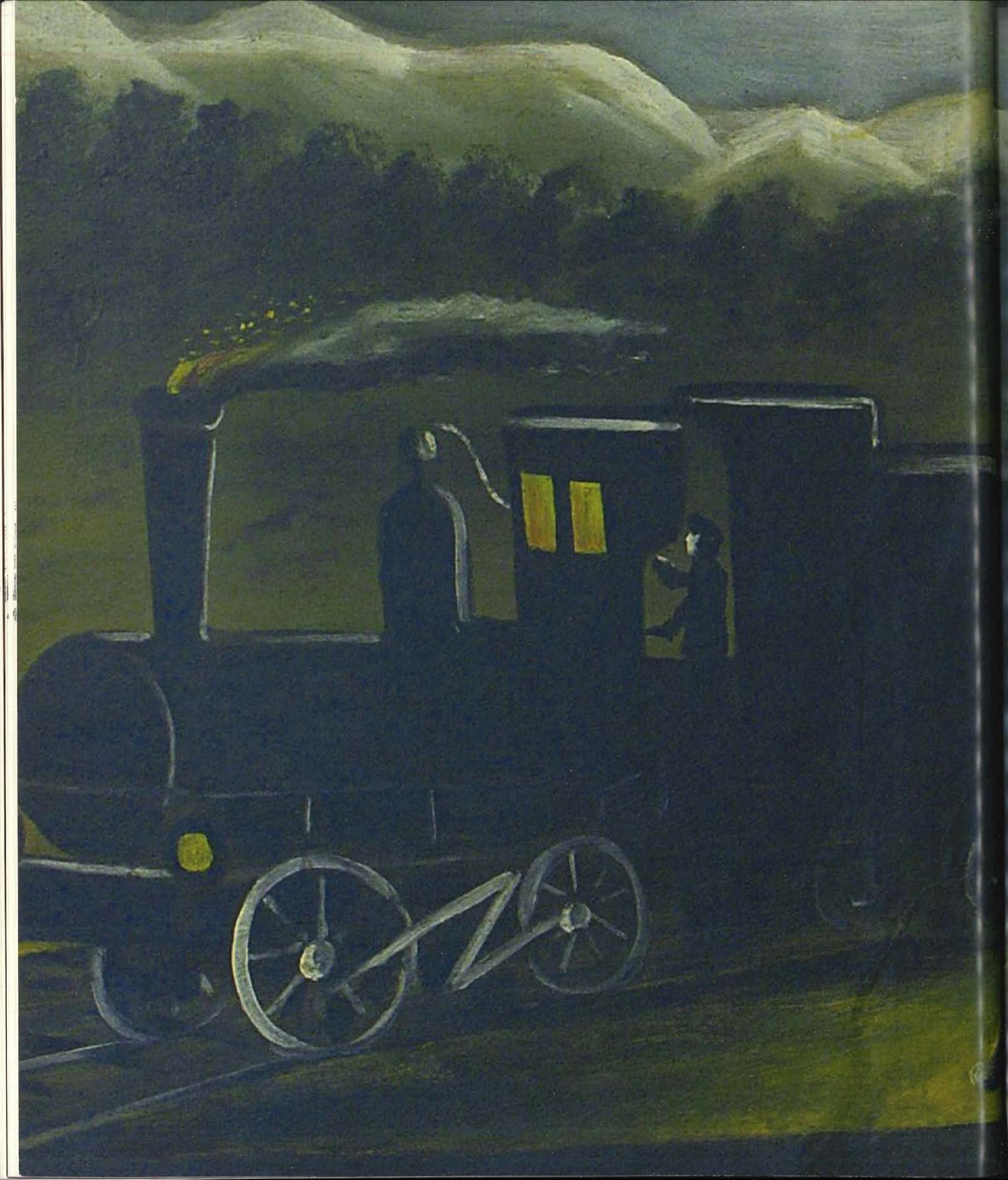
ve izleyicileriyle sanat yoluyla kurduğu bir tür ilişkidir.

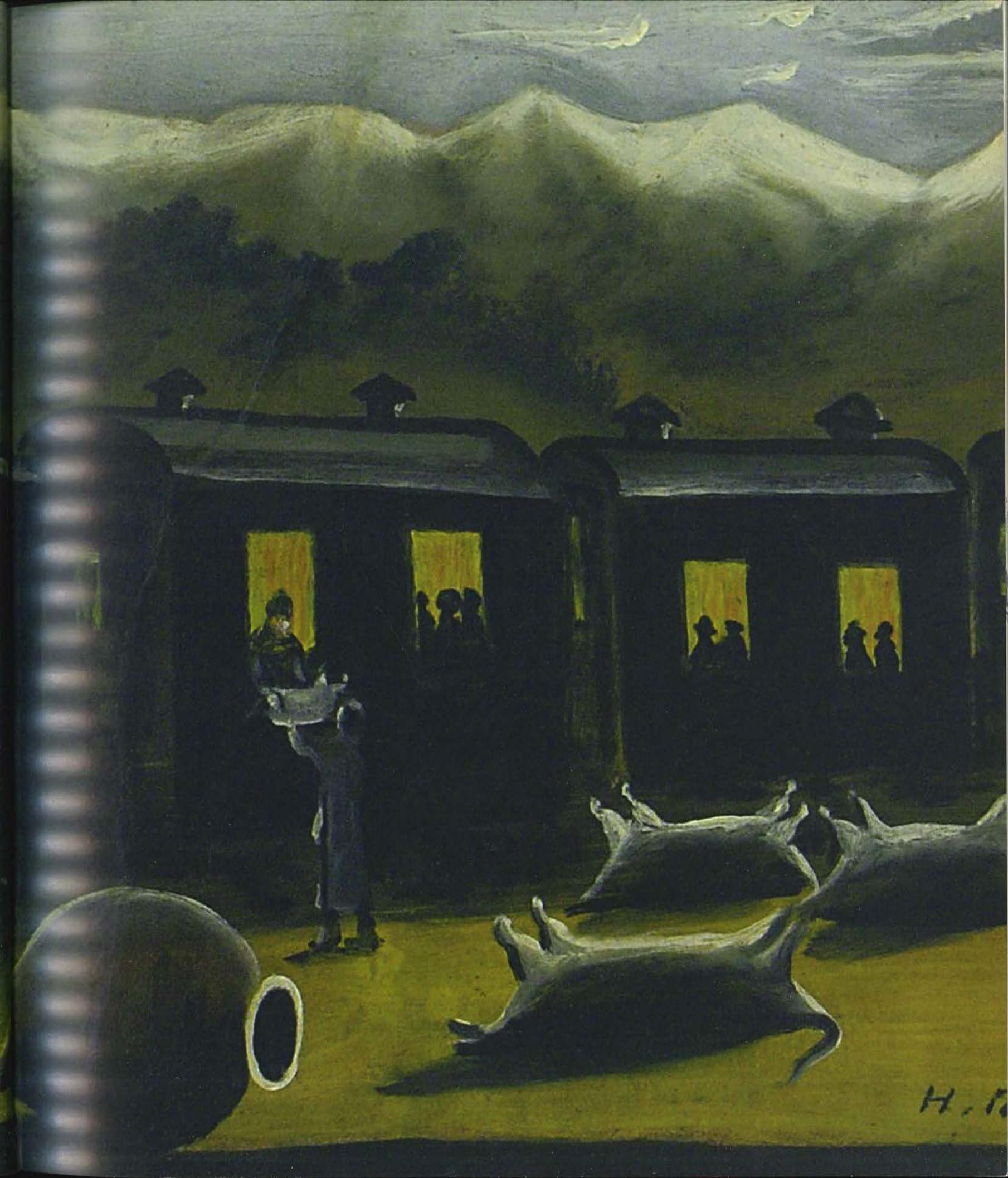
Pirosmani bugün dünya çapında tanınmaktadır. İsmi, ülkesinin sınırlarını çoktan aşmıştır. Pirosmani'nin "heyecan verici keşfi" o dönemdeki ortak sanatsal sorunlarla tetiklenmiş de olsa, bu kendi kendini yetiştirmiş sanatçıyla artarak duyulan ilgi, tipki diğer büyük ustalarda olduğu gibi, Pirosmani'nin sanatının ölümsüz değerini bir kez daha kanıtlamaktadır.

"Margarita" is a scenic image. A representational, static posture of the woman's figure with a bouquet of flowers in her hand features her in a professional disposition. The background comprised of nature, flowers and birds, as well as free, emotional manner of performance act as a metaphor for the beautiful spiritual world of actress Margarita.

Pirosmani's art is an artistic form of creating a relationship with its viewers and people that are inseparable from his life and his reality.

Today, Pirosmani is known worldwide. His name has long reached beyond the boundaries of his native country. If the "sensational discovery" of Pirosmani was stipulated by the commonly existing problems of art in those times, the increasing interest towards this self-educated artist, in the same manner reserved for other old masters, proves the eternal value of Pirosmani's art.

H. Rousseau

Beyaz Meyhane, 1895-1903, müşamba üstüne yağlıboya, 50 x 94 cm.
White Dukhan, 1895-1903, oil on oilcloth, 50 x 94 cm.

ХОЛОДНЫЙ ПИВО
УОЗЕИ УОЗО 1034

Soğuk Bira, tabela, 1895-1903, teneke üstüne yağlıboya, 126 x 69 cm.
Chilly Beer, signboard, 1895-1903, oil on tin-plate, 126 x 69 cm.

Laternacı, 1905, müşamba üstüne yağlıboya, 102 x 47 cm.
Organ Grinder, 1905, oil on oilcloth, 102 x 47 cm.

Aşçıbaşı, 1905, muşaraba üstüne yağlıboya, 106 x 46 cm.
Chef, 1905, oil on oilcloth, 106 x 46 cm.

Çiçekli ve Şemsiyeli Kadın, 1905, muşamba üstüne yağlıboya, 113 x 53 cm.
Woman with Flower and Umbrella, 1905, oil on oilcloth, 113 x 53 cm.

Laternaci Datiko Zemel ile Âlem, 1906, müşamba üstüne yağlıboya, 105 x 199 cm.
Carousal with Datiko Zemel, the Organ Grinder, 1906, oil on oil cloth, 105 x 199 cm.

ДАТИНО ЗЕМЕЛЬ

1306 7.8.11042

Tefli Gürcü Kadın, 1906, muşamba üstüne yağlıboya, 110 x 89 cm.
Georgian Woman with Tambourine, 1906, oil on oilcloth, 110 x 89 cm.

1906.1

H. H. 00

Yaban Domuzu, 1906, müşamba üstüne yağlıboya, 55 x 74 cm.
Wild Boar, 1906, oil on oilcloth, 55 x 74 cm.

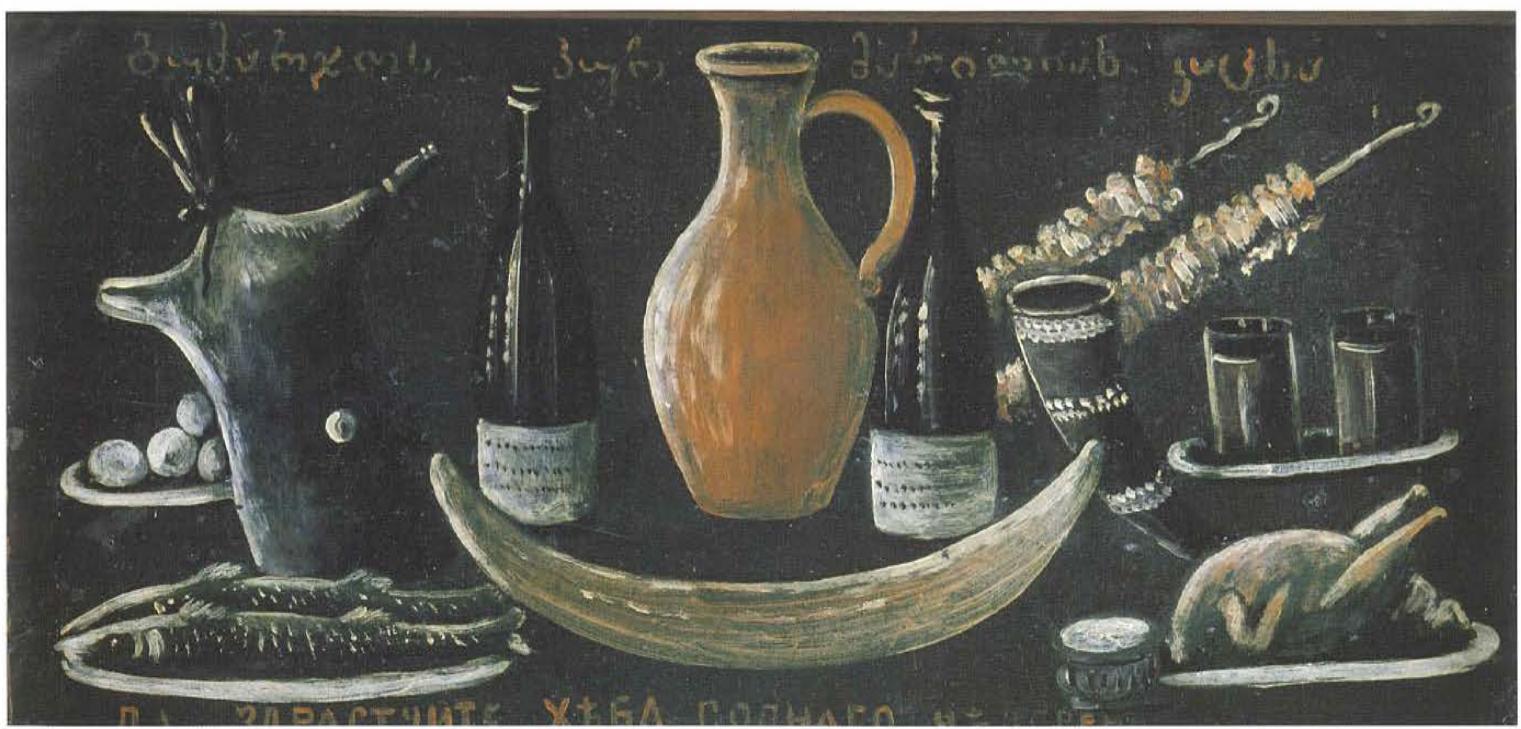
Elinde Boruya Bir Soylu (Meliton Chkheidze'nin Portresi), 1906, muşamba üstüne yağlıboya, 109 x 68 cm.
Nobleman with Horn (Portrait of Meliton Chkheidze), 1906, oil on oilcloth, 109 x 68 cm.

Su Almaya Giden Köylü Kadın ve Çocuklar, 1906, muşamba üstüne yağlıboya, 112 x 93 cm.
Peasant Woman with Children Fetching Water, 1906, oil on oilcloth, 112 x 93 cm.

Natürmort, 1907, teneke üstüne yağlıboya, 39 x 74 cm.
Still Life, 1907, oil on tin-plate, 39 x 74 cm.

ДОБРОСЕРДІЧНІХ УКРАЇНСЬКИХ ПОДІЙ

Odun Satan Çocuk, 1908, müşamba üstüne yağlıboya, 113 x 91 cm.
Firewood Seller Boy, 1908, oil on oilcloth, 113 x 91 cm.

Tanrı Kuzusu, 1908, müşamba üstüne yağlıboya, 55 x 61 cm.
Lamb of God, 1908, oil on oilcloth, 55 x 61 cm.

Yemek Taşıyan Köylü Çocuğu, 1908, muşamba üstüne yağlıboya, 82 x 48 cm.
Peasant Boy Delivering Meal, 1908, oil on oilcloth, 82 x 48 cm.

Balonlu Kız, 1908, muşamba üstüne yağlıboya, 75 x 57 cm.
Girl with Balloon, 1908, oil on oilcloth, 75 x 57 cm.

ДЕВОЧКА С ШАРОМ

Н.И.

Köylü ve Oğlu, 1908, müşamba üstüne yağlıboya, 75 x 56 cm.
Peasant and His Son, 1908, oil on oilcloth, 75 x 56 cm.

Aktris Margarita, 1909, müşamba üstüne yağlıboya, 117 x 94 cm.
The Actress Margarita, 1909, oil on oilcloth, 117 x 94 cm.

Актриса Маргарита

Н. ВИРОСМАНАШВИЛИ

მარტინ გულაძე

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

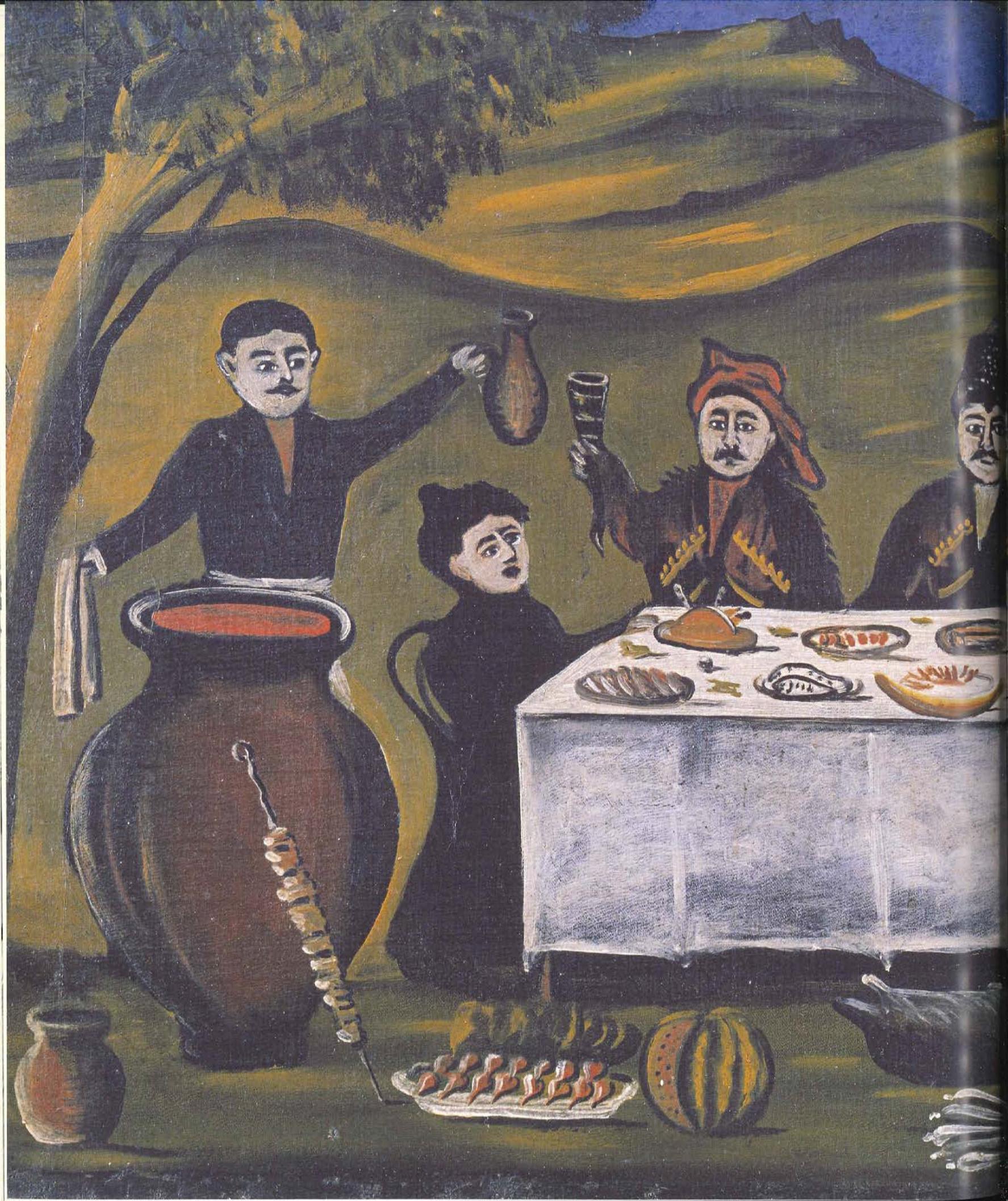
სამართლის მემკვიდრეობის

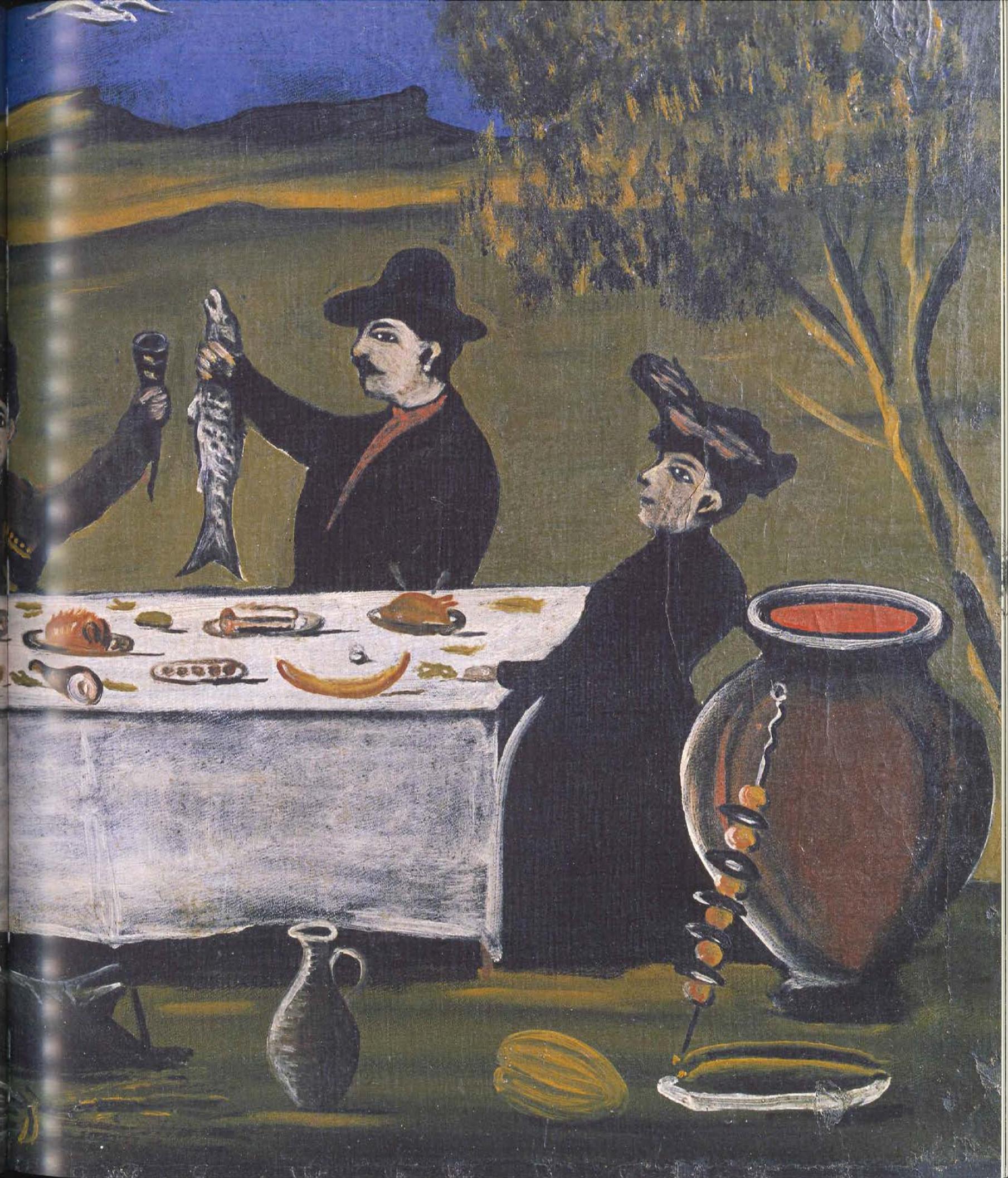
სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

სამართლის მემკვიდრეობის

Piknik, 1909, muşamba üstüne yağlıboya, 71,5 x 104 cm.
Picnic, 1909, oil on oilcloth, 71.5 x 104 cm.

Elinde Bira Bardağıyla Kadın, 1909, muşamba üstüne yağlıboya, 112 x 90 cm.
Woman with Beer Mug, 1909, oil on oilcloth, 112 x 90 cm.

Ж.Н.П

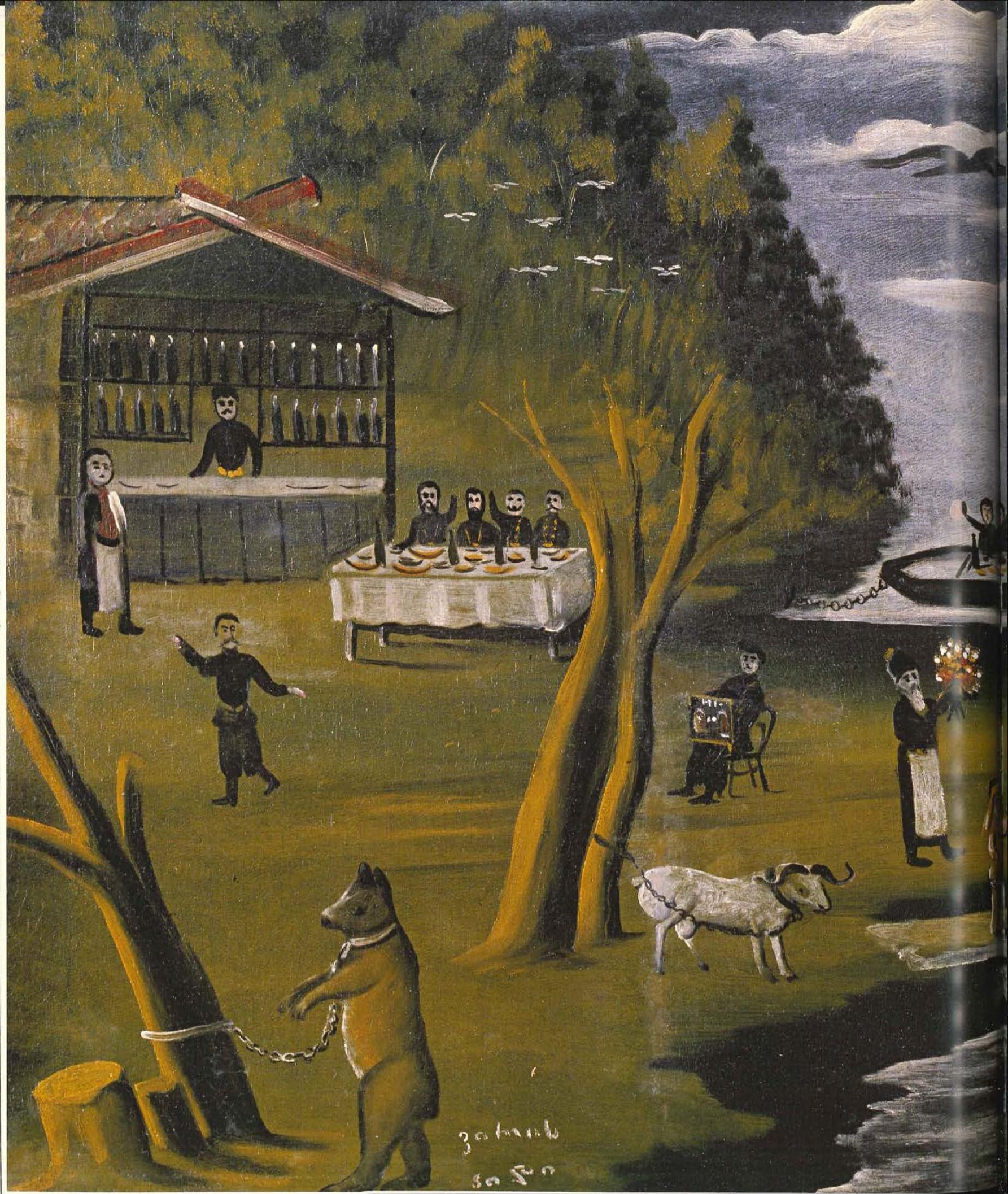

Zakatala Birahanesi, Tabela, 1909, muşamba üstüne yağlıboya, 92 x 119 cm.
Beer Pub Zakatala, Signboard, 1909, oil on oilcloth, 92 x 119 cm.

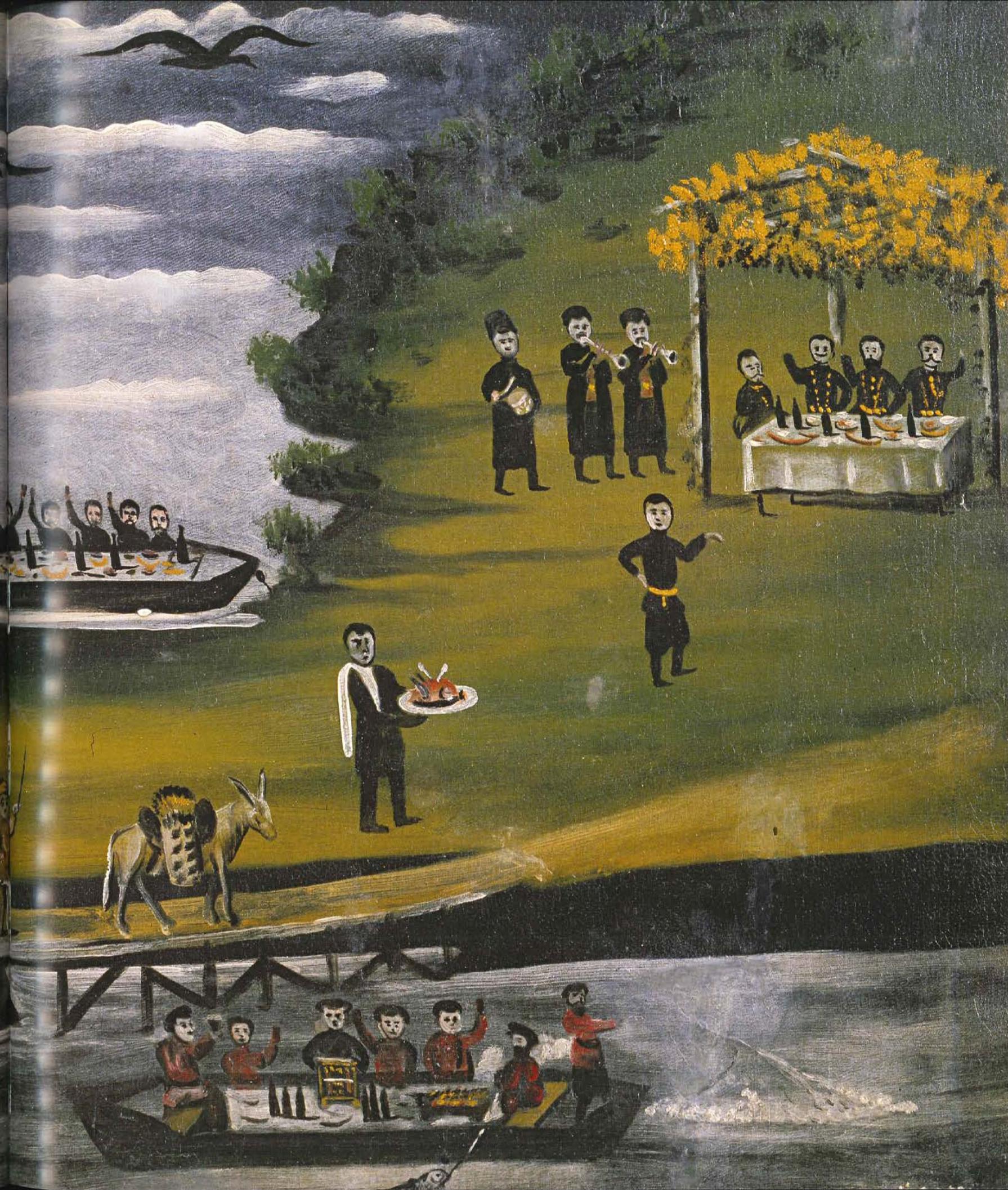
Eşek Köprüsü, 1909, muşamba üstüne yağlıboya, 94 x 118 cm.
Donkey's Bridge, 1909, oil on oilcloth, 94 x 118 cm.

getallen
20 80

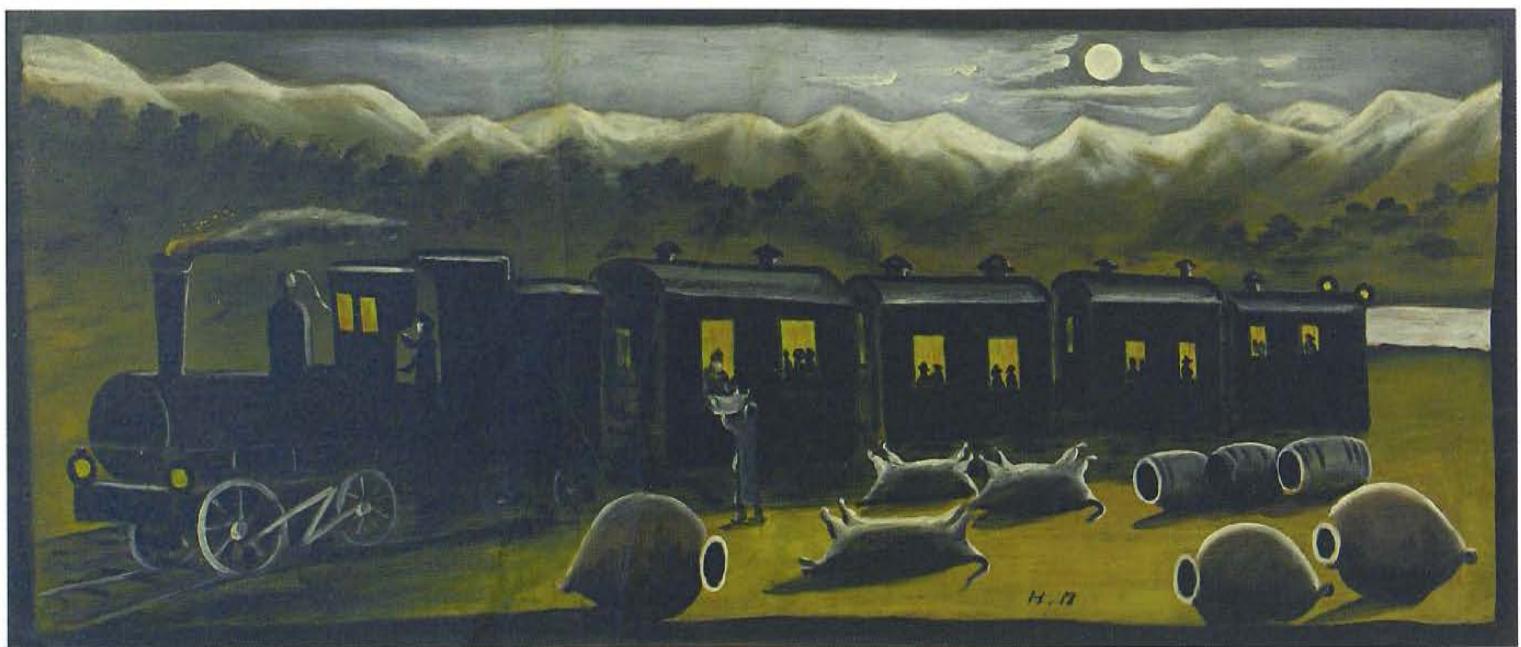
30 L 80

Batum, 1909, muşamba üstüne yağlıboya, 93 x 118 cm.
Batumi, 1909, oil on oilcloth, 93 x 118 cm.

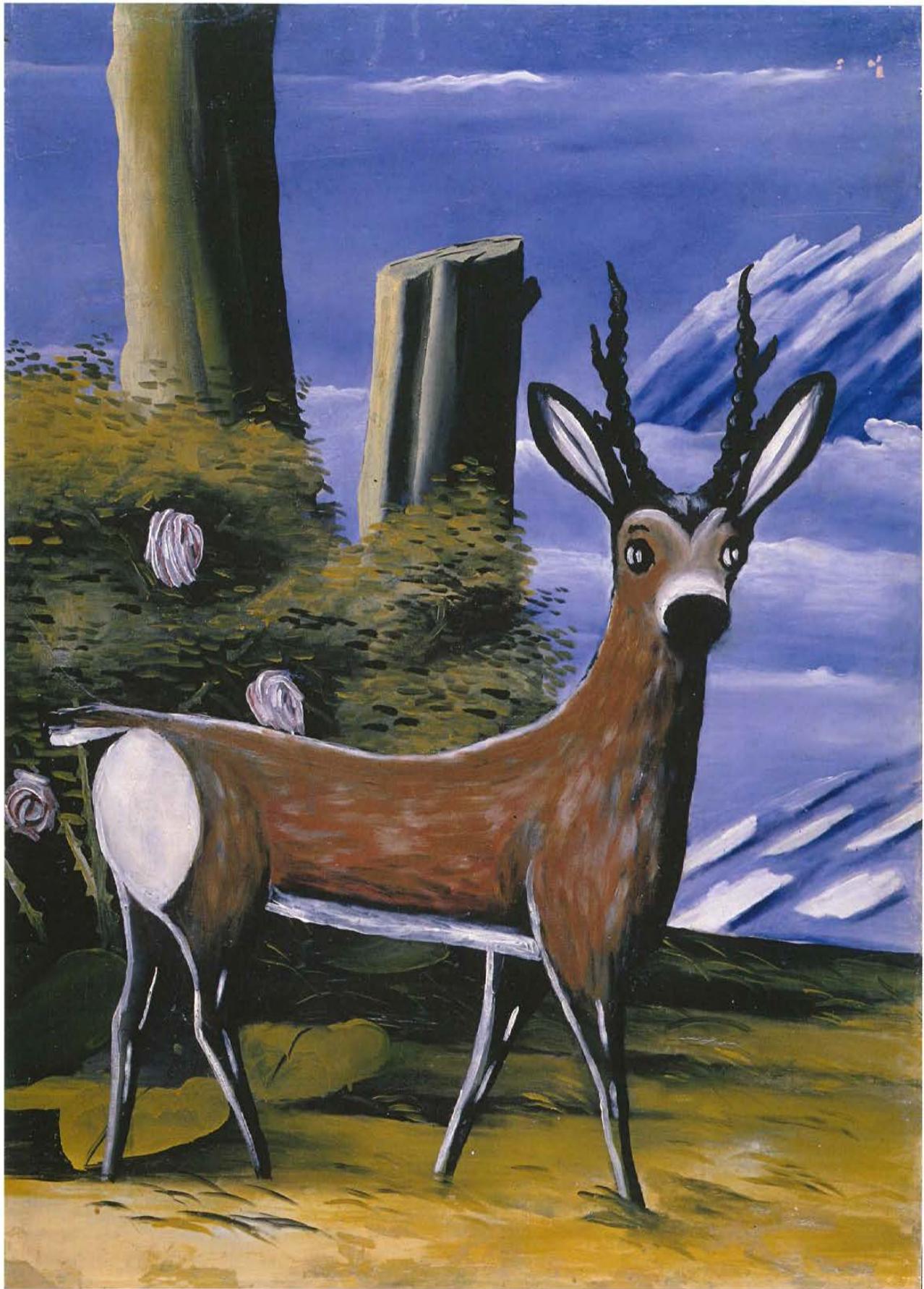
Kahet Treni, 1913, mukavva üstüne yağlıboya, 72 x 140 cm.
Kakhetian Train, 1913, oil on cardboard, 72 x 140 cm.

Pınar Başında Üç Geyik, 1913, mukavva üstüne yağlıboya, 103 x 81 cm.
Three Deer at the Spring, 1913, oil on cardboard, 103 x 81 cm.

Peyzajda Karaca, 1913, müşamba üstüne yağlıboya, 98 x 71 cm.
Roe Deer in the Landscape, 1913, oil on oilcloth, 98 x 71 cm.

246. *Two Horses*. 1948. Oil on canvas.

Tatar Deveci, 1914, mukavva üstüne yağlıboya, 100 x 99 cm.
Tatar Cameleer, 1914, oil on cardboard, 100 x 99 cm.

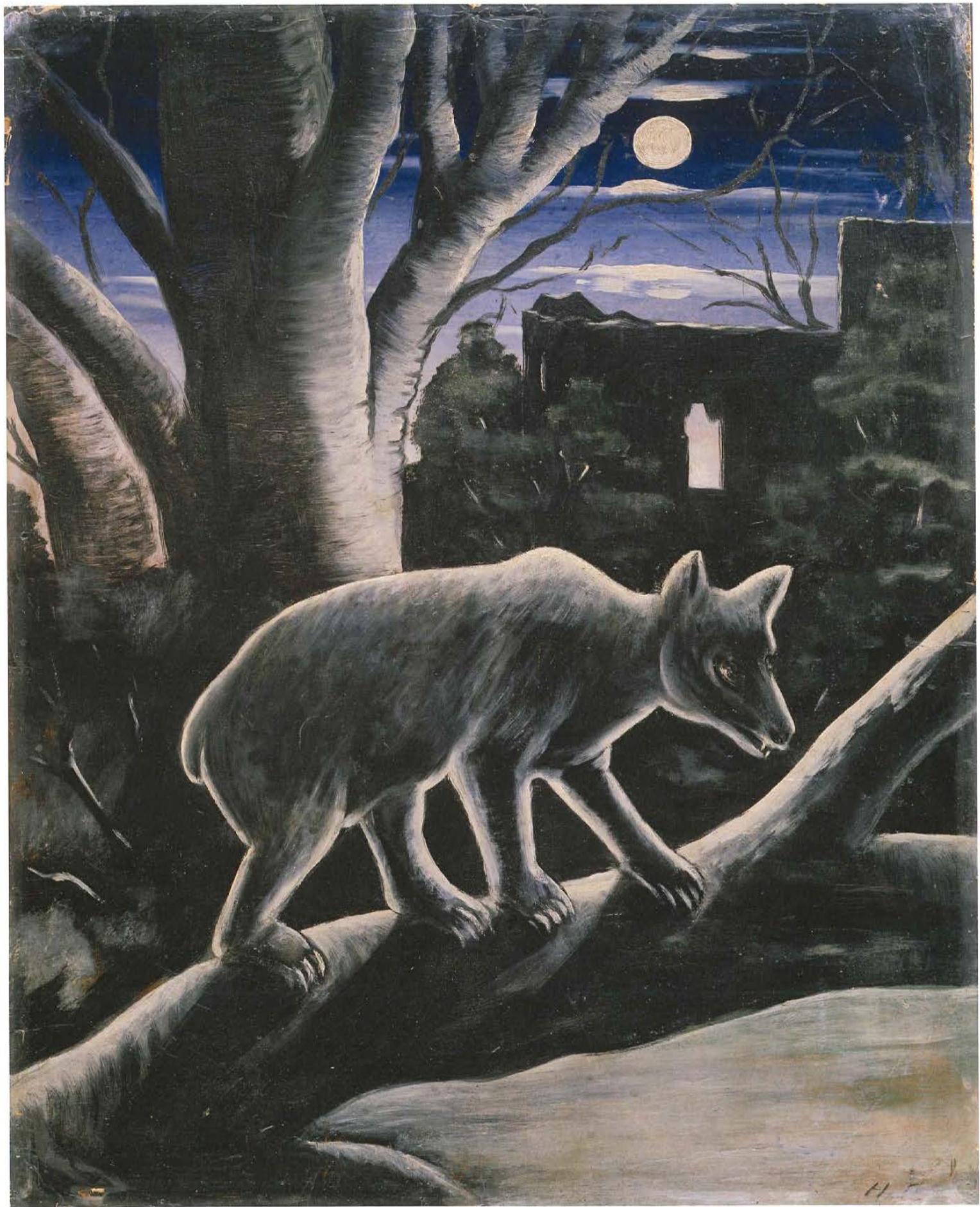
Yabani Tavşan Yakalılmış Kartal, 1914, mukawwa üstüne yağlıboya, 100 x 80,5 cm.
Eagle with Captured Hare, 1914, oil on cardboard, 100 x 80.5 cm.

Horozun Ailesi, 1914-1915, mukavva üstüne yağlıboya, 66,5 x 77 cm.
Cock's Family, 1914-1915, oil on cardboard, 66.5 x 77 cm.

Ayışığında Ayı, 1914, mukawa üstüne yağlıboya, 100 x 80 cm.
Bear in Moonlit Night, 1914, oil on cardboard, 100 x 80 cm.

ЛЕВ И СОЛНЦЕНИК ПРЕСУДИЛИ

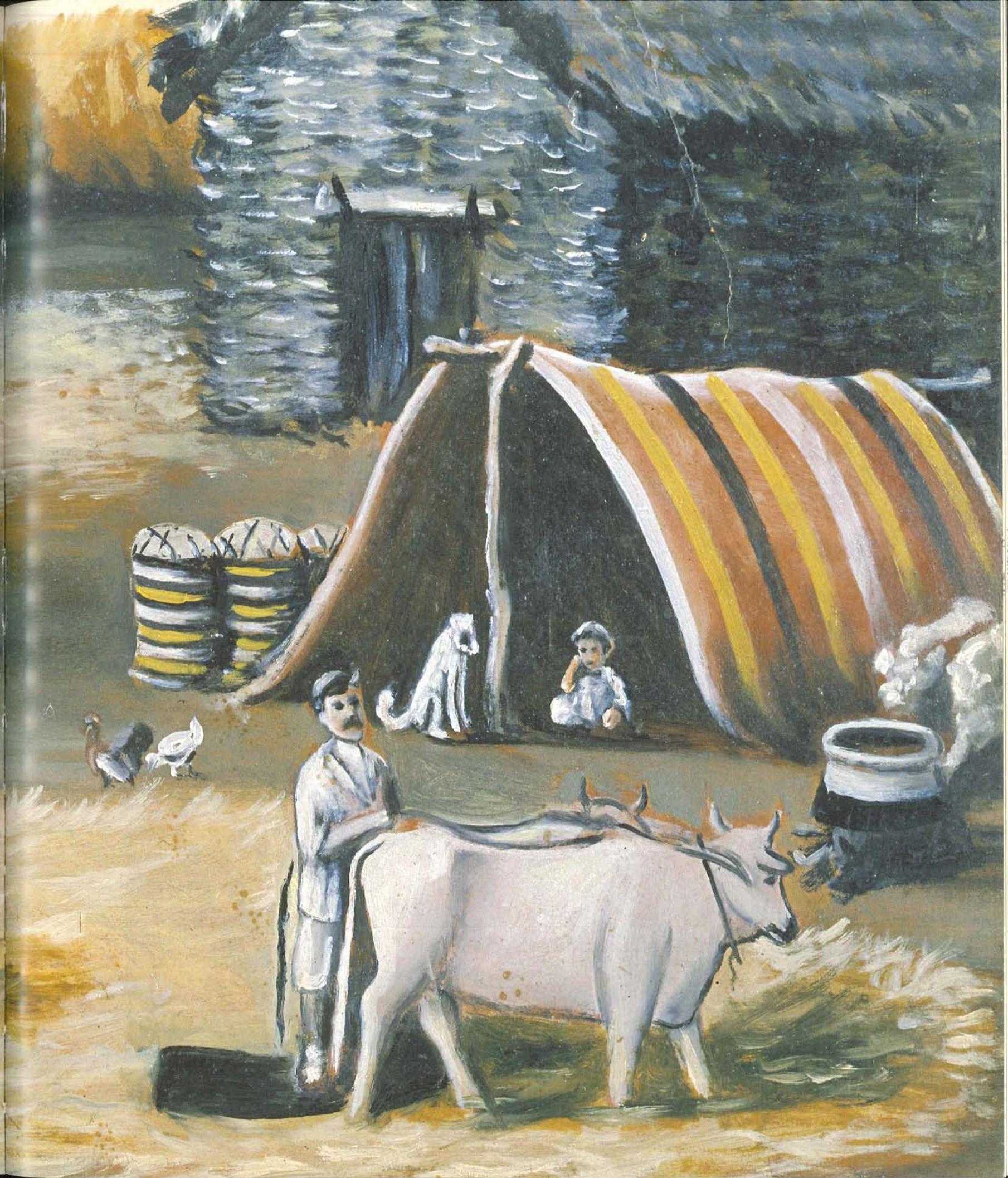
Aslan ve Güneş, 1915, mukavva üstüne yağlıboya, 80,5 x 100 cm.
Lion and the Sun, 1915, oil on cardboard, 80.5 x 100 cm.

Harman Yeri, 1916, mukawa üstüne yağlıboya, 72 x 100 cm.
Threshing Floor, 1916, oil on cardboard, 72 x 100 cm.

ДИКИЙ ПЕРСИАНКА

Eşege Binen Çocuk, 1916, muşamba üstüne yağlıboya, 99 x 80 cm.
Donkey Rider Boy, 1916, oil on oilcloth, 99 x 80 cm.

İnek Sağan Kadın, 1916, mukavva üstüne yağlıboya, 81,5 x 100 cm.
Woman Milking Cow, 1916, oil on cardboard, 81.5 x 100 cm.

Su Kenarında Maral ve Yavrusu, 1917, mukava üstüne yağlıboya, 74,5 x 97 cm.
Doe with Fawn at Watering Place, 1917, oil on cardboard, 74.5 x 97 cm.

Ayı ve Yavruları, 1917, mukawwa üstüne yağlıboya, 100 x 140 cm.
Beer with Cubs, 1917, oil on cardboard, 100 x 140 cm.

Georgi Krastev Tsvetkov 1950

ლეոն օսაკო სული ნიკო ქახვაძე 17.5

SERGİLER

EXHIBITIONS

- 1913 "Mishen" Sergisi, Moskova
- 1919 Gürcü Ressamlar Sergisi, Tiflis
- 1930 Moskova Puşkin Devlet Müzesi; Leningrad Rus Devlet Müzesi
- 1931 Karkov, Kiev, Odessa
- 1938 "Metekhi" Müzesi, Tiflis
- 1968 Varşova Halk Sanatları Müzesi; Moskova Oryantal Sanatlar Müzesi
- 1969 Albertinum, Dresden; Louvre, Paris Dekoratif Sanatlar Müzesi; Viyana Görsel Sanatlar Müzesi
- 1970 Berlin, New Gallery
- 1971 Zagreb Naif Sanatlar Müzesi; Daller Sergi Salonu, Bükrəş
- 1972 Budapeşte Güzel Sanatlar Müzesi
- 1977 Padua Modern Sanat Müzesi
- 1979 National Gallery, Londra
- 1979 "Moskova – Paris" Sergisi, 1900 - 1930, Georges Pompidou Ulusal Sanat ve Kültür Merkezi, Paris
- 1980 Art Gallery, Barri
- 1983 Nice Naif Sanatlar Müzesi; Marcel Arkeoloji Müzesi
- 1986 Tokyo Seibe Müzesi; Tsukashin Salonu, Amagasaki, Moskova Oryantal Sanatlar Müzesi.
- 1988 Credit Bank Center, Art Forum, Berlin
- 1995 Central Art Gallery, San Diego; Art House, Zürich
- 1996 Gürcistan Devlet Güzel Sanatlar Müzesi, Tiflis
- 1997 Namiuri Kültür Merkezi
- 1999 Art Museum, Nantes
- 2002 Palazzo Broccarazio, Turin
- 2006 Kiev, Ukrayna Ulusal Sanat Müzesi
- 1913 Exhibition "Mishen", Moscow
- 1919 Exhibition of Georgian Artists, Tbilisi
- 1930 The State Museum of Pushkin, Moscow; The State Museum of Russian Art, Leningrad
- 1931 Kharkov, Kiev, Odessa
- 1938 Museum "Metekhi" Tbilisi
- 1968 The Museum of Folklore Art, Warsaw; Oriental Art Museum, Moscow
- 1969 Albertinum, Dresden; Louvre; Museum of Decorative Arts, Paris; Academy of Visual Arts, Vienna.
- 1970 New Gallery, Berlin
- 1971 Museum of Naïve Art, Zagreb; Daller Exhibition Hall, Bucharest
- 1972 Museum of Fine Arts, Budapest
- 1977 Museum of Modern Art, Padua
- 1979 National Gallery, London
- 1979 Exhibition "Moscow – Paris: 1900 -1930" Georges Pompidou National Center of Art and Culture, Paris
- 1980 Art Gallery, Barri
- 1983 Museum of Naïve Art, Nice; Museum of Archaeology, Marcel
- 1986 Seibe Museum, Tokyo; Tsukashin Hall, Amagasaki; Oriental Art Museum, Moscow
- 1988 Credit Bank Center, Art Forum, Berlin
- 1995 Central Art Gallery, San Diego; Art House, Zurich
- 1996 Georgian State Museum of Art, Tbilisi
- 1997 Cultural Center, Namiuri
- 1999 Art Museum, Nantes
- 2002 Palazzo Broccarazio, Turin
- 2006 National Museum of Art of Ukraine, Kiev